

Ny kollektion Sleepwear

hastens.com

Hästens Store Bruxelles - Boulevard de Waterloo 8

Bladet

Dec 2014 Medlemstidning för Svenska Klubben

BELGIQUE-BELGIE
P.P.
1410 WATERLOO 1
6/68637

P 912137 Périodicité mensuelle sauf janvier, juillet, août et octobre, Bureau de Depot Postal, 1410 Waterloo
Ed.resp: Bo Caperman c/o Margaretha Hagberg • J Van Elewijckstraat 113 B6 • 1853 Strombeek - Beever

The Swedish Choir of Brussels

Conductor: Åke Svedén

CHRISTMAS CONCERT

WITH LUCIA PROCESSION

Sunday, 7 December 2014

Eglise Notre-Dame Immaculée

Place du Jeu de Balle

1000 Brussels

Family concert 16.00

Evening concert 18.00

Tickets:

Family concert 10€

Evening concert 15€

Ticket sales:

The Swedish Church

Avenue des Gaulois 35

Metro: Merode

Tel: 02 387 25 19

info@swedishchoir.be

(or contact a member

of the choir)

Svenska kyrkan

INNEHÅLL

- 3 Redaktörens spalt
- 5 Ordföranden har ordet
- 7 Program
- 6 Svenska kören
- 7 Ann-Sofie Otter
- 7 Engelskspråkig teater
- 8 Fara i viking
- 9 Snö- och isfestival
- 10 Tvåhundraårsdagen av slaget vid Waterloo
- 10 Kärringkånk
- 12 Konstutställningar
- 13 Julmarknadsbesök
- 14 Miss Sofies 90-årsdag
- 16 Grönt till jul
- 18 Hänt under hösten
- 22 Handel – Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP
- 25 E-bokens vara eller icke vara?
- 28 Svenska för utlänningar
- 30 Historien runt omkring oss
- 32 Portvin till jul
- 36 Hummer
- 38 Julmarknader
- 40 BokTips
- 42 God Jul & Gott Nytt År
- 44 KulturTips

Redaktionsråd

Karin Patzold-Berner, Lisbeth Ekelöf

Omslagsbild

Karin Patzold-Berner

Layout och produktion

Fadrian Wallenmark,
AD Builder, Höganäs

Tryck

Imprimerie JCBGAM

Svenska Klubben asbi kan nås via:

www.svenskaklubben.be

info@svenskaklubben.be

Château d'Argenteuil

5 Square d'Argenteuil

B-1410 Waterloo

Bankonto: 953-0241905-53

IBAN: BE53 9530 2419 0553

BIC: CTBKBEBX

Redaktörens spalt

Kära läsare

Julen närmar sig med stormsteg, efterlängtat även av oss som inte längre tror på tomten. Hösten, med alla vackra färger, försvann snabbt och det känns som om jag sprang efter tiden hojtande stanna, stanna, jag hinna knappt med...

Det är så mycket att hinna med – julmarknader, köpa gran och klappar, och inte minst köpa portvin som Britt Karlsson menar hör julen till. En bok i present eller varför inte en e-bok, och här får vi dessutom en förklaring av Lisbeth Ekelöf om vad som hänt på e-boksfronten.

Det finns många fina utställningar att besöka under jul och nyårshelgen i Bryssel; isstatyerna i Brugge lockar också till ett besök, liksom utställningen om våra förfäder i Tongres. Viktigt i all julhandel är också handel och handelsavtal som nu diskuteras på EU-nivå, vilket initierat redogörs av Marie Åsenius. Intressant är också det som Ivo Holmquist skildrar om hur det blir alltmer populärt att lära sig svenska. Och det finns mer som julläsning.

God Jul och Gott Nytt År tillönskas alla läsare
Karin Patzold-Berner

Facebook:

sv-se.facebook.com/svenskaklubbenbelgien

Nästa Bladet kommer i februari. Deadline den 15 januari. Material skickas till: redaktion@svenskaklubben.be

Ordföranden har pennan

Först och främst önskar jag alla Svenska klubbens medlemmar ett gott avslut på 2014, en God Jul och ett Gott Nytt år, samt naturligtvis ett bra 2015.

2014 har gått fort, ibland känns det som om vi fortfarande vi var i början av året. Det har varit ett händelserikt år, både i det stora och i det lilla beroende på hur man ser på omvärlden. Vi har fått en ny regering i Sverige, ett nytt EU parlament och en ny Kommission. De nämnda institutionerna har stora utmaningar att ge förutsättningar för välbefinnande och fred inom respektive ansvarsområde. För Svenska Klubbens del står vi inför utmaningen att med respekt för alla våra medlemmar och deras intressen på ett ansvarsfullt och positivt sätt möta de utmaningar, som många föreningar står inför i dagsläget. Kort sagt ett brett program som passar våra medlemmars olika intresseområden.

Hör gärna av er om det är något ni tycker är speciellt bra eller om det är något som ni saknar i föreningen.

Bo Caperman

Raserade murar

Text: Gudmund Erling, kyrkoherde i Svenska kyrkan, Bryssel

En måndagsmorgon när oktober blivit ersatt av november möter vi upp vid svenska kyrkan. Nordliga vindar sveper längs huskropparna och löven virvlar runt längs trottoarer och gator. Hösten har kommit till Bryssel.

En församlingsbo tar oss med på en rundvandring i staden. Tanken är att vi skall färdas tillbaka i tiden för att få en glimt av stadens historia och ursprungliga bebyggelse. För att detta skall bli konkret har vår ciceron för dagen valt att vandringen skall följa den första ursprungliga stadsmuren.

Det är vid en av dessa lämningar som tanken slår mig. Mänskligt resta murar har i alla tider haft två syften; att skydda de som är innanför, och som ett hinder för dem som är utanför. Vår historia

berättar om murar som rests och murar som fallit, Jeriko, Berlin, Nicosia, Jerusalem. Alla med samma intention, här finns vi och där finns de.

När nu höst blir vinter och julen kommer åter, får världen återigen ta del av den stora berättelsen. Guds människoblivande. För mig handlar den om raserade murar. Gud kommer inte ovanifrån utan underifrån. Perspektivet är avgörande. För oss som tar emot kan det också bli till fundament i den tro som vill rasera murar mellan människor.

Texten ur Jesaja uttrycker förväntan om den som skall komma, med fred och frid och en värld utan resta murar. Det folk som vandrar i mörkret ser ett stort ljus, ... Ty ett barn har fötts, en son är oss given...

Program december – januari

2 december

Annika Melander, EU:s ekonomirådgivare i Peking talar om Kinasekonomiska och politiska framtid under rubriken Is China heading towards a "New Normal"?

11 januari

Julgransplundring i Svenska kyrkan.

18 januari

Besök i Tongeren: Vikinguställning och guidad stadsrundtur.

27 januari

Tre svenska poeter, diktuppläsning, föredrag och musik

Se alla klubbens program på vår hemsida: www.svenskaklubben.be eller på Facebook: [sv-se.facebook.com/svenskaklubbenbelgien](https://www.facebook.com/svenskaklubbenbelgien)

Tre svenska poeter: Karin Boye, Gustaf Fröding och Hjalmar Gullberg framförs av Henrik Venant och Jonas Thornell

Henrik och Jonas inbjuder till en kväll med diktuppläsning, föredrag och musik med tre av Sveriges mest älskade poeter: Karin Boye, Gustav Fröding och Hjalmar Gullberg

Under kvällen anknyts till ämnen såsom hälsa, kommunikation, människosyn, utanförskap samt behovet av stillhet och tystnad.

Henrik Venant är en av förgrundsgestalterna inom Lunds musikscen sedan slutet av 70-talet. Han har samarbetat med bl.a. Povel Ramel, Cornelis Vreeswijk och har tonsatt dikter av bl. a. Karin Boye, Gustaf Fröding och Hjalmar Gullberg. Jonas Thornell, frilansskribent har bl.a. hållit föredrag om Hjalmar Gullberg i olika sammanhang. Han är före detta högskolelärare i psykologi vid Vårdhögskolan Lund/Helsingborg och Polishögskolan i Solna.

Henrik Venant har tillsammans med Jonas Thornell erhållit bidrag från Svenska Akademien för att sprida Karin Boye, Gustaf Fröding och Hjalmar Gullberg utanför Sveriges gränser.

Plats:	Svenska kyrkan, Avenue des Gaulois 35, Bruxelles (metro Merode).
Inträde:	10 € i vilket ingår ett glas vin eller soft.
Anmälan:	Senast 20 januari till: aktivitet@svenskaklubben.be

Svenska kyrkan
BRYSSEL

13 december	kl 20:00	Luciakonsert, Église Dominicain
14 december Tredje advent	kl 11:00	Högmässa med avtackning av Åke Svedén, Svenska kören medverkar
21 december Fjärde advent	kl 11:00	Gudstjänst
24 december	kl 15:00	Julbön
25 december Juldagen	kl 11:00	Högmässa
11 januari	kl 11:00	Högmässa och välkomnande av musiker Gunnar Gillfors
	kl 15:00	Julgransplundring

Varje onsdag bjuder husmor på svensk husmanskost kl 17–19 och kl 19 är det mässa med samkväm efteråt. Varje torsdag finns ärtsoppa på lunchmenyn med pannkakor och sylt. Avenue des Gaulois, 35, 1040 Bryssel (kyrkan håller stängt 26/12–9/1)

Svenska kören – mot nya utmaningar

Lotta Isaksson

Svenska kören har funnits i Bryssel sedan 80-talet, och har blivit ett viktigt inslag i Bryssel-svenskarnas vardag. Vi hjälper till att förmedla och upprätthålla svenska och skandinaviska traditioner kring Lucia, jul, Valborg och nationaldagen, och vi sjunger ofta på gudstjänsterna i Svenska kyrkan i Bryssel. Våren 2013 organiserade vi en stor och glittrig show på temat Schlager, med Magnus Carlsson som inbjuden gäst, eller 2001 då vi i samarbete med operasångerskan Margareta Ridderstedt som regissör, arrangerade en opera. Våra 45 medlemmar är till största del svenskar, men alla andra som vill sjunga med oss är mer än välkomna.

Vi repeterar varje måndagskväll och sjunger mest på svenska och engelska, men ibland även på finska, danska och norska. Måndagsövningarna kompletteras med en körhelg varje höst, och en kördag varje vår, då vi övar lite extra inför säsongens framträdanden och har det allmänt trevligt. Körens senaste resa gick till den belgiska staden Eksel, där vi fick vara med i en lokal musikfest anordnad av en av stadens körer.

För många medlemmar är Svenska kören bra mycket mer än en hobby. Både i bokstavlig och bildlig bemärkelse är den ett andningshål – en paus i Bryssel-svenskarnas annars ganska stressiga tillvaro. Vi är alla övertygade om riktigheten i de forskarrön som funnit att körsång sänker blodtrycket!

Årets julkonsert äger rum söndagen den 7 december, i Eglise Notre-Dame Immaculée. (Se affisch sidan 2). Denna konsert blir den sista i regi av Åke Svedén, som lett Svenska kören i hela 20 års tid. Åke, som även han nästan blivit en EU-institution, kommer att styra kosan över Atlanten och ta sig an en musikertjänst i Svenska kyrkan i New York. Saknaden här i Bryssel blir stor – det är ofrånkomligt. Åke har berört många människor här, och det är omöjligt att inte imponeras av hans talang och entusiasm. Den som haft något som helst att göra med barnkören måste också beundra hans i stort sett oändliga tålmod - tålmod som också prövats av vuxenkörens ständiga ström av nya körmedlemmar med sena ankomster, stor frånvaro och

allmän pratglädhet. Och vem vet – kanske kan det bli ett gemensamt svenskt-belgiskt-amerikanskt projekt om något år...

Svenska kören kommer att fortsätta med oförminskad kraft. Från årsskiftet kommer vi att ledas av Gunnar Gillfors. Gunnar leder flera olika körer på sitt nuvarande jobb i Tumba – hela sju stycken: bland annat kyrk kör, kammarkör, barnkör och ungdomskör.

Vi gläder oss åt att fortsätta att utvecklas och tackla nya spännande projekt tillsammans med honom. Ett kapitel som tar slut, ja... men ett nytt som börjar: karaktäristiskt för livet i Bryssel. Kören tar nya tag från och med 12 januari 2015, och då finns det även utrymme för nya intresserade att komma med. Mera information om oss finns på www.swedishchoir.be.

Anne Sofie von Otter, Douce France

15.12.2014 Grande Salle, Place de la Monnaie | Munt, Bruxelles

Anne Sofie von Otter Internationellt känd opera- och konsertsångerska och en av världens ledande mezzosopraner sjunger sanger från Fauré till Piaf från sin senaste cd: Douce France. Hon sade själv när albumet kom ut: "Jag älskar att sjunga på detta språk. Jag gillar de nasala ljuden, färgen på orden ... det är sensuellt, ljust, subtilt och det lämnar mycket till fantasin".

Anne Sofie von Otter har förutom opera sjungit många olika slags musik, från Abba, via Kurt Weill och Bred Meldau till Elvis Costello och Ilse Weber. Albumet i popgenren med Elvis Costello "For the Stars" belönades med det holländska musikpriset Edison Award. "I Let the Music Speak" är ett annat album som hon gjort med musik av Benny Andersson och Björn Ulvaeus.

Engelspråkig teater – säsong 2015

Johan Enegren

I Bryssel finns det en livaktig engelskspråkig amatörteaterscen. Det är kanske inte så konstigt med tanke på det stora antal utlänningar som

bor i Bryssel med engelska som lingua franca. Det finns därför också ett antal teatergrupper som täcker in olika delar av den engelskspråk-

kiga teatervärlden. Här finns således American Theatre Company (ATC), English Comedy Club (ECC), Brussels Light Opera Company (BLOC), Brussels Shakespeare Society (BSS), Irish Theatre Group (ITG) och den alleuropeiska European Theatre Club (ETC).

I december kommer ITG med "Dolly West's Kitchen" av Frank McGuinness. Handlingen utspelar sig i västra Irland under andra världskriget. Det stillsamma westska hushållet vänds upp och ned när några brittiska och amerikanska soldater kommer på besök. Denna komedi med mörka inslag behandlar frågor om irländsk neutralitet, sexuell identitet och svartsjuka. (9 – 13 december, Studio Warehouse Theatre, biljetter: irishtheatrebrussels.com)

I mars nästa år det dags för ett ambitiöst försök att väva ihop Shakespeares fyra historiska dramer om Henrik VI (tre delar) och Richard III till två pjäser i regi av Brussels Shakespeare Society. Shakespeares dramer beskriver mer el-

ler mindre troget kampen i 1400-talets England mellan ätterna Lancaster och York som kommit att kallas "Rosornas krig". Lancaster har den röda rosen som symbol och anförts av Henrik VI, en from och föga krigisk kung, som råkar illa ut i händerna på de skrupelfria herrarna Edward IV och Richard III av huset York med den vita rosen.

Den första pjäsen, som kombinerar Henrik VI del 1 – 2, spelas den 3, 5, 7 och 8 mars 2015, och den andra pjäsen, som kombinerar Henrik VI del 3 och Richard III, spelas den 4, 6, 7 och 8 mars på Bronks Jeugdtheater, Rue Marché aux Porcs 15 – 17, Bryssel (nära Place St. Catherine). (Biljetter: shaksoc.theatreinbrussels.com).

Uppsättningen är regimässigt och logistiskt en utmaning med ett fyrtiotal skådespelare att hålla ordning på för regissörerna Colma O'Luanaigh och Catriona White. Undertecknad har en smärre roll i båda pjäserna och det hela lovar att bli en rolig erfarenhet.

Fara i Viking

Text: KPB

Vikings! Utställning till 15 mars 2015 på Gallo-Romeins Museum Kielenstraat 15 Tongres.

Plundring och slagsmål var de vida fruktade för, vikingarna från norr, när de anlände i sina snabba båtar från okänt land. Men det är inte hela historien om dessa blonda nordlandets män. De var också handelsfolk, hantverkare, duktiga sjömän, bönder och upptäckare.

Mestadels är de skrifter som berättar om vikingarna, fyllda av berättelser om deras styrka och råhet:

"Aldrig tidigare har Brittiska öarna utsatts för en sådan skräckregim från en hednisk ras som ni nu upplever. Vi hade heller aldrig trott att ett angrepp av detta slag kunde komma från sjösidan. St Cuthbert-kyrkan, den heligaste platsen på Brittiska öarna, har fallit offer för hedningarna.

Som en stormvind slet nordborna åt sig klostrets silverskatter, dödade munkarna och skändade byggnaderna, innan de försvann över havet", skrev munken Alcuin i sin berättelse till sin herre Karl den store av Frankrike i juni 793.

Ordet Viking är på fornordiska ett feminint substantiv och avser en resa i utlandet: vikingr, det maskulina ordet hänvisar till en sjöman eller krigare som deltar i en expedition utomlands. Senare hette det att fara i viking.

De "stora blonda männen med fulländade kroppar, höga som palmträd där mannen bär en dräkt som täcker den ena sidan av kroppen men lämnar en hand fri. Var och en har en yxa, ett svärd och en kniv. Krigare, som överträffade allt

när det gällde kampvilja och skicklighet i strid." var ytterligare en berättelse om dessa unga skräckinjagande män från norr. (Uppskattningsvis dog 50% av männen i åldern 21–30 år och 35% av kvinnorna).

Barnen fick också tidigt lära sig olika krigslekar och lekar med vapen och brottning var ett mycket populärt nöje. Vad som beundrades var styrka och smidighet och att dö i krig var hedervärt för då var man säker på att komma till Valhall. "I varje slag kommer en av två saker att inträffa – antingen kommer du att falla eller att överleva. Var därför modig, ty allt är bestämt på förhand. Ingenting kan dräpa en man, om inte hans tid är kommen, och ingen kan rädda den som är dömd att dö", säger en bonde i Sverres saga.

Vikingasamhället

Själva kärnan av vikingafolket var bondeståndet. I hela Skandinavien låg gårdarna utspridda längs fjordar och i bördiga dalar. Ofta låg husen uppe

på någon kulle med god utsikt över vänner – eller fiender – som närmade sig. Bönderna hade små ägor, men de var fria män. Trälarna tillhörde de ofria människens stånd och kunde dödas utan att någon blev straffad.

Vikingasamhället var byggt på samvaro och gemenskap och viktiga problem reglerade och avgjordes på tinget. Medlemmarna i en familj var skyldiga att hjälpa varandra vid olyckor och sjukdomar och att kräva blodshämnd om någon dödats. Det värsta straff någon kunde råka ut för var att stötas ut ur samhället.

Anglosaxarna beskrev vikingarna som renlighets-freaks – de badade en gång i veckan medan anglosaxarna nöjde sig med bad en eller två gånger om året. Munken John av Wallingford år 1220 skrev i sin krönika att vikingarna "hade för vana – enligt sitt lands sedvänjor – att kamma sitt hår varje dag, att bada varje lördag, att ofta byta kläder och att framhäva sig själva med hjälp av många sådana lättfärdiga tilltag". Deras tvål användes

Rundresa i västra Turkiet

Text och bild: Bo Caperman

Vårens resa för Therese och mig var en rundresa i Västra Turkiet, det skall noteras att hela området har historisk sett starka grekiska/hellenska influenser. Vi flög direkt från Köpenhamn till Izmir som är Turkiets tredje största stad. Vi fortsatte sedan med buss till Kudasi som ligger runt 85 km söder om Izmir. Kudasi har 95 000 invånare vintertid men på sommaren växer invånarantalet till 350 000. De flesta "turisterna" kommer från andra delar av Turkiet. Vårt hotell låg i en lugn del av staden med gångavstånd till strand som anses vara en av de bättre i Turkiet. Vi stannade här i två nätter och sedan skulle det

bli ytterligare tre hotell under veckan som vi var på resa. När vi åkte längs kusten hade vi ofta de grekiska öarna Samos och Lesbos i väster.

Första dagen besökte vi tre antika städer. I nämnd ordning Priene, Miletus samt Didyma. Priene var ursprungligen en hamnstad från tiden 400 före vår tideräkning. Sedan dess har området runt staden "slammat" igen med avlagringar från floden Menderes, följaktligen ligger staden numera långt från havet. Staden är klart hellensk utan någon form av inflytande från Rom. Staden var ytterst välplanerad och hade på sin tid upp till 6 000 invånare. En intressant företeelse var att på den politiska arenan (amfiteatern) hade man ett vattenur med en liknande funktion som ett timglas. Detta för att politikerna skulle hålla sig inom stipulerad tid och inte prata för länge. Vissa saker förändras inte.

Vi fortsatte till Miletus – känd som filosofernas och naturvetarnas stad. Staden har en romersk teater som kunde ta upp till 20 000 sittande

besökare. Skillnaden mellan romersk och hellensk teater är att den romerska har utrymmen (för gladiatorer och vilda djur) under scenen vilket den hellenska inte har. På den hellenska spelades det endast teater men på den romerska hade man även gladiatorspel. Staden rymde även Faustinas bad, ett romerskt bad med varma och kalla bassänger och naturligtvis golvvärme där det behövdes. Efter lunch besökte vi Apollontemplet i Didyma. Under antiken var templet med sina 120 kolloner en av de tre största sakrala byggnaderna i Grekland. Varje kolonn var närmare 20 meter hög och vägde 4 ton. Templet var att så kallat orakeltemple där man ställde frågor om hur framtiden skulle bli. För att blidka gudarna offrade man framförallt djur.

Från Kudasi åkte vi sedan norrut. Vi började med att besöka hamnstaden Izmir med sina 3,5 miljoner invånare. Staden är en av Turkiets modernaste städer, befolkningen har en liberal hållning med ungefär lika delar sekulära och religiösa livsåskådningar. Staden har även 2 000 invånare med judisk beaktelse. På antiken het-

te staden Smyrna och man har även en våldsamt historia från början av 1900-talet. Man förenar både tradition och modernism. Jag noterade att en av våra sponsorer "Hästens" har butik i den moderna delen av staden. Man har en fantastisk strandpromenad.

Nästa stopp var antikens juvel – Pergamon. Staden ligger på en plåt 350 meter över det omgivande landet. Staden har både en antik och en kristen historia då man tillhört en av de sju kristna församlingarna i Johannes uppenbarelse. Biblioteket var världsberömt. Ni kanske ser likheten i namnet Pergamon och ordet pergament. Historien är som följer: biblioteket var efter det i Alexandria det största i världen med

totalt 200 000 rullar av papyrus, som importerades från Egypten. Man hotade med andra ord Alexandriabiblioteket i storlek. Följaktligen lade Egypten blockad på export av papyrus till Pergamon. Nöden är, som ni vet, uppfinningarnas moder och man sökte andra media att skriva på och upptäckte då att man kunde skikta djurhud som då blev pergament. Men det slutar inte här. Man kunde inte binda in papyrus, men det kunde man med pergament och nu kommer den inbundna boken in på scenen.

Färden fortsätter till sagoomspunna Troja ett UNESCO världskulturarv. Troja är väl mest känt från Homeros Iliaden och för svenskar från Karl Gerhards kuplett från 1940. Det berättades att "Den Trojanska Hästen" var ett påhitt av Vergilius som Dante träffade i Skärsselden och som inte fick följa med Dante till Paradiset. Anledningen till detta var dock att Vergilius var född före Jesu födelse och inte hans påhitt om hästen. Utsikten över Dardanellerna och mot Europa var fantastisk.

Den sista staden vi besökte var Efesos som också var den mest imponerande – inte minst på grund av storleken. Stadens historia spänner över antik till romersk och kristen tid. Man kan föreställa sig breda marmorgator, fantastiska tempel, bibliotek och en välbesökt amfiteater.

Vi besökte även en moské, Isabey-moskén, i Selcuk. Moskén är tillägnad Jesus som är den andra största profeten efter Profeten. Under turerna besökte vi även små fiskelägen och bergsbyar med relativt lite turistinslag. Under ett av de här besöken var vi på ett olivmuseum. På en av maskinerna man visade stod "de Laval" och det visade sig att de Laval/Alfa Laval har tillverkat utrustning för utvinning av olivolja sedan början på 1920-talet. Det blev även tillfällen till sköna bad i Egeiska havet.

Det var en intensiv och lärorik resa. Årstiden var den rätta med skönt klimat och med svenska mått mätt varmt i vattnet. Sist men inte minst var det före den stora turistinvasionen. ■

dessutom till att bleka håret, för blont hår var mycket eftertraktat bland vikingarna! Vikingarnas ord för lördag var laurdag eller tvättdag.

Vad beträffar vikingarnas färder till fjärran land så bebyggdes Grönland i huvudsak av vikingar från Norge. Vikingar begav sig till England, runt Medelhavet och till Normandie ("nordlandet-män") och ett krigståg gick ända till Kaspiska havet (Ingvars-tåget). Vikingtraders kunde hittas så långt österut som Konstantinopel (Turkiet). De upptäckte Kanada, som de kallade för Vinland, L'Anse-aux-Meadows ligger på Newfoundlands nordligaste spets och där finns

rester av vikingabostäder, vilka är de enda säkra bevis för förekomsten av vikingar i Nordamerika. Bosättningarna är daterade till 500 år innan Christopher Columbus upptäckte Amerika.

På vikingutställningen i Tongres finner man enastående hantverk, smycken, textilier, vapen, föremål som användes i mystiska religiösa riter och ett gigantisk vikingaskepp.

Viking festival 30 januari–1 februari 2015
Scandinavian week 2–6 februari
Restauranger bjuder på skandinavisk mat.
www.galloromeinsmuseum.be

Snö och isskulptureernas festival i Brygge

Text: KPB

Snow and Ice Sculptures Festival
21 nov–4 jan 2015. Dagligen 10–18
Stationsplein, Brugge (vid stationen)

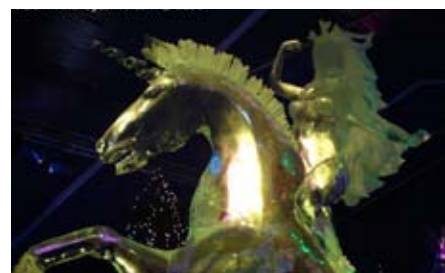
Med endast snö och is skapar konstnärer från hela världen en fantasivärld full av figurer baserade på temat: *The land of Hobbits*.

Hundratusen kilo is och fyrahundra ton snö transporteras till ispalatset i Brugge och professionella skulptörer hugger ut de vackraste och mest ovanliga skapelser, allt i frusen vit is.

Med temat *The land of Hobbits* kommer man in i en värld med fantastiska och mystiska figurer från den dolda och skrämmande värld, som bebos av dvärgar, älvor, feer och trollkarlar.

Hobbits var det namn som Michael Aislabie Denham använde på en hel mängd av figurer från skuggornas värld blandat med folklore i en serie pamfletter, Denham tracts, som publicerades mellan 1846 och 1859. I vissa fall handlade det om andar och älvor som kom från *The Discovrie of Witchcraft* av Reginald Scott från 1584.

Det är möjligt att Tolkiens Hobbits blev inspirerade av sagorna i Denham tracts. Tolkiens Hobbits

var fantasivarelser av mänsklig ras men dvärglika.

William Shakespeare skapade Puck i en *En midsommarnattsdröm* (1600) som är den mest kända Hobgoblinen, en vänlig men busig, skrämmande och till och med lite farlig fantasifigur. Slutligen fick Floresmannen, vars kvarlevor hittades på den indonesiska ön Flores, namnet Hobbit.

På plats i Brugge spelar en grupp amatörskådespelare också en romantisk komedi, som handlar om fyra unga älskares äventyr när de i en glänta upplyst av månens sken interagerar med älvarna, som lever i skogen.

The Snow & Ice Sculpture Festival är öppen för alla och ligger precis vid järnvägsstationen, bara några minuter från Brugges berömda julmarknad och isbana. Temperaturen i ispalatset är konstant minus sex grader, så det gäller att klä sig varmt!

Tvåhundraårsdagen av slaget vid Waterloo 1815–2015

För att fira 200-årsdagen av Napoleons nederlag vid slaget vid Waterloo kommer det att göras två stora rekonstruktioner av striderna för att återuppleva ett av de största ögonblicken i Europas nutidshistoria. Det kommer att vara över 5000 fotsoldater och 300 kavallerister, som kommer att delta samt några hundra kanoner. 200-årsdagens festligheterna kommer att äga

rum i Waterloo under fem dagar, från onsdagen den 17 till söndagen den 21 juni 2015. (Mer om programmet i nästa nummer av Bladet).

Kärringkänk

Kärringkänk är en sport. Manliga konkurrenter tar sig fram så snabbt de kan över speciella hinder och bär samtidigt på sin kvinnliga lagkamrat.

Sporten introducerades i Sonkajärvi, Finland

på 1990-talet och inspirerades av legenden om en 1800-tals fredlös finne som testade dugligheten bland sitt rövarband genom att låta dem ta sig fram på en hinderbana med en säck eller kvinna (som de plockat upp i någon by) på ryggen. Kärringkänk började som ett "årets skämt" eftersom man i Finland kände att det bör finnas minst en nyhet per år, som får folk att skratta.

Det finns olika sätt att bära partnern på: piggyback, brandman carry (över axeln) eller estnisk stil (frun hänger upp och ner med benen runt mannens axlar, händerna runt hans midja). Sporten har sedan dess vunnit entusiaster runt om i världen. Det vinnande paret får som pris husstruns vikt i öl, fem gånger hennes vikt i kontanter och en plats i Wife Carrying VM, som äger rum i Finland varje sommar.

Konstutställningar

Constantin Meunier

**Musées Royaux des Beaux-Arts,
Rue de la Régence 3, Brussels
Utställningen pågår till 11.01.2015**

En unik retrospektiv utställning (den första sedan 1909), Retrospective exhibition Constantin Meunier (1831–1905) vars mål är att ge en heltäckande översyn av Meuniers samlade verk. Särskild betoning läggs på de första decennierna av konstnärens karriär som hittills, i stort sett, varit utforskade. Förutom ett stort urval av bronsskulpturer och tavlor visas en betydande samling av teckningar, skisser och arkiverade dokument.

Constantin Meunier föddes 1831 i Etterbeek, Bryssel. Han anses vara en av de viktigaste social-realistiska konstnärerna under det senare 1800-talet i Europa. Han började sin konstutbildning vid 14 års ålder som elev vid Konstakademien i Bryssel. Först med avancerade studier i skulptur, därefter i måleri. 1868 grundade Meunier, tillsammans med andra avantgardister som Charles De Groux och Félicien Rops, la Société Libre des Beaux-Arts i Bryssel.

I Meuniers tidigare konst uppehöll han sig ofta vid religiösa motiv. Först vid femtioårsåldern kom det stora genombrottet efter en

vistelse i Liège-trakten där han upptäcker gruvarbetarmiljön. Meuniers konst blev därefter internationellt känd för att ha använt fabriksarbetare, gruvarbetare, bönder och hamnarbetare i den visuella konsten. Hans vision av den hårt arbetande befolkningens levnadsvillkor var deltagande, engagerad och oupplösligt förbunden med industrivärlden och de sociala och politiska övergångarna i Belgien under sent 1800-tal.

Meuniers verk finns representerade i flera museer i Belgien, men också i Paris, London, Amsterdam och Wien samt i USA. Under de sista fem åren av Meuniers liv arbetade han uteslutande på "le Monument au Travail", en serie skulpturer som numera ingår i ett monumentalverk till arbetets ära, upprättat i Laeken, Bryssel.

Ett museum med konstverk av Constantin Meunier finns också idag i det hus i Ixelles, rue de l'Abbaye, som han lät uppföra 1899 och sedan bodde och arbetade i fram till sin död 1905.

Catarina Yates-Lewenhaupt

Victor Hugo – utställning på Museum of Letters and Manuscripts

**Museum of Letters and Manuscripts
Galerie du Roi 1, Bryssel
Utställningen pågår till 29.03.2015**

Vem var Victor Hugo? En av de mest inflytelserika franska romantiska författarna på 1800-talet. Men han var så mycket mer än så. Han var en spirituell person, talangfull illustratör och arkitektentusiast med ett omtumlande kärleksliv! Han tillbringade vissa år av sitt liv i exil, bland annat i Bryssel och på Guernsey. Utställningen *Victor Hugo in exile* visar författarens tre "färger".

Ritningar av maritima landskap, poem, böcker som *Les Misérables* och en gedigen korrespondens visar hur Hugos förbindelser, politiska idéer och ensamhet påverkade hans arbete.

Hugo kom till Bryssel första gången 1837 35 år gammal och hade redan ett antal böcker i bagaget. Han beundrade Grand Place och katedralen och skrev i sin resebok "I am full of admiration for Brussels". Femton år senare återkom han som flyktling från ett Frankrike där Napoleon III hade tagit makten 1851. Han lyckades ta sig över gränsen till Belgien med ett falskt pass med namnet Jacques Firmin Lanvin. Hans älskarinna Juliette Drouet följde honom bärandes på manuskriptet till det som senare skulle bli *Les Misérables*. Hugo fann här, tillsammans med andra flyktlingar som Alexander Dumas och Karl Marx, en tillflyktsort och en plats där han kunde skriva. När han lämnade Bryssel sommaren 1852 sa han: "Belgians, some day there will be the United States of Europe". Han lämnade Bryssel för Guernsey där han stannade ett tiotal år och 1861 återvände han till Bryssel och Waterloo, där han avslutade sitt mästerverk *Les Misérables*. Hans barn bosatte sig i Bryssel och Hugo alternerade mellan staden och Guernsey på 1860-talet.

Lisbeth Ekelöf @thecontentreader.blogspot.com

L'Expérience du Mouvement, Edgar Degas, Auguste Rodin, Claude Monet

**L'Expérience du Mouvement
Edgar Degas, Auguste Rodin, Claude Monet
Place Saint-Michel 80 Liège 1
Utställningen pågår till 01.02. 2015**

Denna utställning, med temat *Rörelsen*, visar mer än 100 grafiska verk av Edgar Degas, men också av de samtida konstnärerna Auguste Rodin och Claude Monet. Utställningen bjuder på otaliga pasteller, litografier, etsningar, teckningar,

träsnitt samt ytterligare dokument – en gedigen samling verk som återspeglar societetslivet, teater-, kafé- och balettmiljön från de sista årtiondena av 1800-talet.

Edgar Degas (Edgar De Gas) var född i Paris 1834 och kom från en förmögen fransk aristokratisk familj och var ekonomiskt oberoende. Trots sin klassiska konstutbildning (Ecole des Beaux-Arts i Paris) i Ingres-traditionen, slöt han sig 1870 till impressionisterna. Snart började Degas intressera sig för Parislivet och målade otaliga skildringar av balettdansöser, hästkapp- löpningar, café- och gatuliv. Hans nyskapande vad gäller kompositioner och teckningsskicklighet, och hans känsla för rörelse i bilderna gör honom till en av de tidiga modernisterna i slutet av 1800-talet. Många konstkritiker anser att hans målningar visar en kylig skarpsynthet men ofta saknar medmänsklighet och engagemang. Degas levde ett enstörigt liv och var känd för ett besvärligt humör bland konstvännerna. Han avled i Paris 1917, ensam och med få vänner kvar i livet, och vilar på Montmartres kyrkogård.

Catarina Yates-Lewenhaupt

Julmarknadsbesök

Text: Eva Sigerstedt

Så var det åter dags för den traditionella julmarknaden på det lilla slottet som ligger några mil söder om vår ”goa” stad. Väninnans make herr Moss lovade att köra oss till marknaden och vi stuvades in i hans lilla veteranbil som han, klädd i röde baronens luva, rattade med så hög hastighet som den gamla skorven orkade.

– Vi ska bara se oss omkring och hämta lite julinspiration och det kommer inte att ta särskilt lång tid. Vi pinglar på mobben när vi är klara, meddelade vi herr Moss och lämnade honom i kaffestugan.

– Självklart svarade herr Moss, slog sig ner i en stol och tog fram en liten bok på cirka 500 sidor.

Det hade snabbt mörknat och ett iskallt regn föll över oss. Två tidigare så chica damer steg nu våta och betydligt mindre chica in i stallet där man hade monterat upp små bodar med hantverk som handstickade ullkoftor, läderarbeten, smycken, små läckerheter för julbordet och mycket annat.

– Vi ska verkligen vara förståndiga i år, sa Väninnan som tyckte att det var helt onödigt att handla julklappar och julmat så här lång tid före jul. Vi ser oss omkring en liten stund och sedan kör vi hem igen.

– Fast, tillade hon, lite pepparrotssenap, lite hemlagad krusbärssylt och lite pepparkakor orkar vi väl bära hem. Hon behövde också lite handstickade julklappsvantar, tre stycken tevärmare, tolv tomtar, fyra lucior i keramik, fyra burkar honung och ett par örhängen.

På väg ut ur stallet gick botten på min

papperspåse sönder och en kraschad burk med chutney skvätte omkring. Hukande i regnet och blåsten, med vrängda paraplyer och chutneyinsmorda finkängor och slokande pälskragar, kämpade vi oss fram till huvudbyggnaden. Inne i byggnaden var det ljuvligt varmt och skönt, fast i det skarpa ljuset såg vi mest ut som två

dränkta katter. Vi hittade Mr Moss i slottscaféet där vi beställde in glögg, kaffe, pepparkakor och lussekatter.

– Där sprack kuren! sa Väninnan och stoppade en bulle i munnen

– Hittade ni något

intressant? undrade herr Moss. Väninnan sa att hon nästan inte hittat någonting och inte köpt någonting och jag såg förvånat på henne.

– Förutom en ny karl åt dig! fortsatte hon och blinkade åt mig. – Han stod alldeles innanför dörren till stallet och han var jättesnygg med röd kavaj, röd luva och med ett vitt skägg, ha ha ha! Innan vi körde hemåt hann jag köpa en halvmeter hög prydnadsvätte med grå luva och Väninnan inhandlade sju kilo julpotatis. Herr Moss lastade in allt i bilen medan han skakade på huvudet.

– De där små vättarna kan trola, sa Väninnan till mig.

– Du ska se att han trollar fram något trevligt julsällskap åt dig! Jag blev plötsligt lite rosig om kinderna och tittade på den lilla vättan som jag tyckte blinkade åt mig med ena ögat. Jag beslöt mig för att börja julstäda mitt hem, för man vet ju inte om man får julbesök. Som de små mössen i Askungen sjunger ”en dröm ger din tanke vingar, den blir verklig då...” ■

Miss Sophies 90-årsdag

Text: KPB

Det är Miss Sophies 90-åriga födelsedag och hennes butler James måste ta platsen vid middagsbordet för var och en av hennes fyra bortgångna gäster – och det innebär en hel del drinkar före varje maträtt. Innan varje rätt ska serveras ställer James frågan ”The same procedure as last year, Miss Sophie?” och hon svarar ”The same procedure as every year, James!”

Dinner for one, har den tyska alternativa titeln, *Der 90 Geburtstag* och är en komedi skriven av den brittiske författaren Lauri Wylie för teatern på 1920-talet. Norddeutscher Rundfunk spelade in komedin från en teaterföreställning 1963 i Hamburgs Teater am Besenbinderhof. Till att börja med visades komedin, som en utfyllnad mellan större program men den blev snabbt populär och sedan 1970-talet spelas komedin varje nyår i tysk TV och i Sverige till julen och även i många andra länder i Europa. Den har däremot inte spelats i USA eller i England och detta trots att *Dinner For One*, enligt

Guinness Book of Record är den mest spelade TV-komedi av alla. När tidningen *Der Spiegel* sonderade mysteriet om populariteten av *Dinner For One* förra året fann den att BBC inte ens hade tänkt sända denna brittiska pjäs i Storbritannien och dessutom hade BBC:s talesman aldrig ens hört talas om Miss Sophie och hennes butler James.

Flertalet versioner har spelats in med andra titlar på olika tyska dialekter och spelas även på teater men 1963 års filmversion är fortfarande den mest populära. Det finns en barnversion *Dinner für Brot* där James är en docka i form av ett bröd.

Och visst är det alltid lika roligt när butlern James är efter år som ”Admiralsschneidigkeit” slår ihop sina klackar och önskar ”ne Jode Appetik!”.

Komedi avslutas när den ganska så berusade James tar Miss Sophie till sovrummet – ”Same procedure” ■

Grönt till jul

Text: KPB

... Granar med snökåporna halvlyftade
som till nigande stjärntjänst i kölden ...
(ur *De tusen dikternas bok* av Harry Martinson).

Grönt har alltid varit symbolen för odödlighet och det som var grönt i naturen var också symbol för hopp och nytt liv. Redan forntidens folk hängde gröna kvistar över sina dörrar och fönster, då man förr i tiden trodde att evergreens skulle hålla häxor, spöken, onda andar och sjukdomar borta.

I forntiden ansågs det att när solguden blev sjuk och svag blev det kallt ute. När dagarna var som kortast, vid vintersolståndet började äntli-

gen solguden att bli frisk. Det var också då som man dekorerade med gröna kvistar, symbolen för återkomsten till livet.

I gamla Egypten tillbads guden Ra, skaparen av världen, som hade ett huvud som en hök och bar solen i sin krona. Vid vintersolståndet, då Ra började återhämta sig från sin sjukdom, fyllde egyptierna sina hem med gröna palmkvistar som symboliserade livets triumf över döden. Även romarna hade en festival, Saturnalia, då solens oövervinnlighet firades, vilken innebar en förnyelse av ljus och av det kommande året. Genom att bl.a. hedra jordbruksgudinnan Saturn, dekorerades hemmen med ljus, gröna kvistar och bitar av metall. I Nordeuropa var det de mystiska druiderna, kelternas präster, som dekorerade templen med grönt, symbolen för ett evigt liv. Vikingarna ansåg att allt det gröna var solguden Balders speciella växter.

Granen som julträd

När den heliga familjen förföljdes av Herodes soldater fick de många växter i gåvor, vilka skulle skydda dem från det onda. En av dessa plantor var granen. När Mary var för trött att fortsätta flykten stannade de för att vila vid kanten av en skog. En gammal gran erbjöd dem skydd i sin ihåliga stam och stängde ingången med ett svep av sina långa kvistar tills de efterföljande soldaterna hade försvunnit. När de lämnade granen så välsignade Jesusbarnet trädet och avtrycket av hans hand kan fortfarande ses om man gör ett tvärsnitt av kotten.

Det berättas vidare att när kristendomen först kom till norra Europa, skickade Gud tre personer ned till jorden för att tända ljus i ett träd. Personerna var Hopp, Tro och Godhet. De letade länge efter det rätta trädet. Slutligen hittade de ett träd i skogarna i norr som hade ett korstecken på varje gren och tände det med strålarna från stjärnorna. Det var på detta sätt, som granen blev julens träd.

Andra historier om hur granen så småningom blev julens träd handlar om munken Saint Boniface, som en dag kom från Devonshire i England till Geismar i Tyskland omkring år 720. Där fanns det ett heligt träd, Tors träd eller Jupiters ekträd, som var ett enormt stort träd. När det fälldes av St Boniface med ett enda slag och föll i tre bitar, så pekade han på en gran, som växte i innandömet. Han använde sig av granens triangelform för att beskriva den heliga treenigheten och av de ständigt gröna barren, som en symbol för Jesusbarnet och ett evigt liv.

Granen blev julens träd i Tyskland redan under medeltiden. Paradeisbaum togs in i hemmen och i kyrkorna för att fira den årliga festen till minne av Adam och Eva den 24 december. Granen representerade såväl "Edens lustgård" som det onda och det goda som fanns i Paradiset. Man började smycka den med äpplen, vita kakor, och andra sötsaker. I Bayern kallas fortfarande små kvistar eller granar smyckade med ljus och äpplen och glitter för Paradeis.

Det sägs också att Martin Luther var den förste, som satte ljus i granen. Han gick genom en skog och stjärnorna lyste och blinkade mellan träden mot den mörka natten. Han tyckte det var så vackert och för att visa familjen högg han ned en gran, tog hem den och satte ljus i den. De små stearinljusen kom så småningom att ersättas med strängar av elljus, som hade uppfunnits av Thomas Edison.

Julgranen introducerades i Frankrike och England 1840 av prinsessan Helena av

Mecklenburg. I England blev julgranen snabbt populär efter det att prins Albert, drottning Viktorias tyske man, klätt en julgran i Windsor 1848, som hela kungafamiljen fotograferades framför, vilket gjorde att på östkusten i USA granen började bli populär. Granen hade i USA ansetts ända till 1840-talet vara en hednisk symbol. Oliver Cromwell hade predikat mot det som han kallade för "de hedniska traditioner" bestående av julsånger, dekorerade träd, och alla glada uttryck som skändade "den heliga händelse." Man gick så lång att en lag skapades 1659 i Massachusetts som gjorde seden att hänga dekorationer den 25 december till en brottslig handling. Men granen fick slutligen sin plats bland julens festligheter även i USA och den stora granen på Rockefeller Center i New York, som idag har 25,000 ljus, sattes från början dit på arbetsplatsen 1931 av 3 arbetare. Två år senare sattes ett annat träd dit med ljus. Och sedan dess finns det alltid en ståtlig julgran på Rockefeller Center.

På Grand Place i Bryssel står varje år ett julträd. För två år sedan var den i modern design och av metall, men den blev inte alls så populär och förra året kom den klassiska granen tillbaka.

Det är den unika blandningen av religion, kultur och folklöre som har skapat granen, en ikon som associeras med hopp, glädje och framgång inför det nya året. ■

Hänt under hösten

After work – Öresundsmötet

På After Work, som hölls på Skånekontoret, berättade Johan Tiedemann från Öresundskommittén och Magnus Jörgel från Region Skåne entusiastiskt om hur samarbetet över Öresund intensifierats på många områden, bland annat i och med etableringen av neutronlaboratoriet, European Spallation Source (ESS) vid Lunds universitet. År 2019 ska de första neutronerna kunna skickas genom den stora forskningsanläggningen och 2025 beräknas den vara i full drift. Sverige och Danmark står för cirka hälften av byggkostnaderna på 1.843 miljarder euro.

Svenskt Näringsliv firade 40 år

”Europa är en helt annan plats i dag, jämfört med för fyrtio år sedan. Europeiskt samarbete, frihandel och den inre marknaden är några av de viktiga landmärken som har lett oss hit” var

temat för Svenskt näringsliv vid deras 40-årsjubileum.

Svenskt Näringsliv, som har bidragit till det arbete, vilket ledde till Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, tog tillfället i akt att fira både sitt 40-årsjubileum och den kommande 20-årsdagen av EU-medlemskapet.

Talare var Carola Lemne, VD Svenskt Näringsliv, Markus Beyrer, Director General för BusinessEurope, Anders Ahnlid, Sveriges ambassador för EU och före detta utrikesministern Carl Bildt samt Renato Addis, partner EPPA

Foto: Robert Lovasio

Minnesceremoni framför den okände soldatens grav

Belgiska Nationella Minneskommittén samlades för att hedra alla de soldater som stupade vid invasionen av Belgien under sommaren och hösten 1914.

Namnen på de tusentals belgiska medborgare samt franska, brittiska och tyska soldater, som dödades, lästes upp vid den Okände soldatens grav i Bryssel och Svenska kören, under ledning av Åke Svedén, sjöng.

Valvakan på Aloft i Bryssel

”Spännande att få uppleva en valvaka!”, ”Korvmojen briljant!”, ”Att folk röstar fel är ju inte ert problem...” – röster från deltagare i valvakan, som organiserats av Ivo Stuparich och Tomas Grönberg och Calle Åsenius tog foton.

After work - Får handeln fart på världsekonomin?

Tomas Grönberg välkomnar Fredrik Erixon

Klubben inledde höstsäsongen med ett mycket intressant och underhållande möte med Fredrik Erixon, grundare av European Centre for International Political Economy, som för några år sedan rankades av Financial Times som en av de 30 mest inflytelserika personerna i Bryssel.

I sin inledning kommenterade Fredrik bland annat det nya handelsavtalet mellan EU och USA, som håller på att slutförhandlas och den ekonomiska utvecklingen i Asien och vilka konsekvenser det kan tänkas få.

Rubens to London

Rubens världsberömda självporträtt har lämnat våra kuster på väg till England och ett restaureringsarbete på National Gallery i London. Verk av 1700-talets flamländska mästare kommer snart att finnas vid en stor Rubens utställning på Royal Academy of Arts i den brittiska huvudstaden. Detta självporträtt är en av fyra, målade av Antwerpens mästare. Tavlans återvända till Rubens hus i Antwerpen under 2015 för att vara del i en kommande utställning med titeln "The Private Rubens".

Ikea Foundation skänker pengar

I Västafrika skördar Ebola allt fler offer. Ikeas stiftelse, Ikea Foundation, har gått in med ekonomiskt stöd till organisationen "Läkare utan gränser" (Médecins Sans Frontières), som bland annat arbetar med att ta hand om ebola-drabbade områdena i Västafrika. Stiftelsen skänker drygt 45 miljoner kronor till organisationen.

Hästens har öppnat butik

Ny egen butik i Bryssel på Boulevard de Waterloo nära Avenue Louise öppnades i september. Samma kväll öppnades även en ny hästenbutik i Antwerpen, som drivs av en partner. Jan Ryde är 5:e generationen ägare av Hästens och var på plats vid öppningen liksom butikens VD, Robert Carlén.

Inträdesprovet till medicin och odontologi ses över i Flandern

Inträdesprovet till medicin och odontologi ses över i Flandern. Klagomål beträffande en del av frågorna i inträdesprovet för att bli antagen till medicin och tandläkarutbildningen har lett till att den flamländska utbildningsministern Hilde Crevits (flamländsk kristdemokrat) vill se över inträdesprovet. Klagomålet gällde tre frågor i inträdesprovet, som således togs bort och därmed tillät ytterligare 80 studenter att börja sin utbildning. "Jag skulle vilja se prövningskommissionen lägga fram frågorna för en expertjury först. Dessutom måste det finnas en vägledande instans som kan ge råd om innehållet i examenfrågorna", sade Ms Crevits. Totalt klarade endast 20 procent inträdesprovet för medicin och tandläkarstudier.

Nytt rekordår för vindrickandet i USA

Förra året blev USA den största vinmarknaden i världen. Amerikanska konsumenter köpte 29.100.000 hektoliter 2013. En ökning med 0,5% jämfört med 2012, enligt uppgifter från International Organisation of Vine and Wine (OIV), medan franska konsumtionen föll sju procent till 28,1 miljoner hektoliter. Totalt sett minskade världens vinkonsumtionen förra året med 1% till 239 miljoner hektoliter. Data visar att konsumtionen på den europeiska marknaden minskat betydligt. "I länder som Frankrike, Italien och Spanien dricks mycket vin men vanor förändras", sade generaldirektören för OIV, Jean-Marie Aurand, vid en presskonferens i Paris. "Under tiden visar de amerikanska konsumenterna en tendens att mer och mer uppskatta vin".

Brussels Beer Challenge

På den internationella ölfestivalen "Brussels Beer Challenge" i slutet av oktober i Leuven vann amerikanska bryggerier 53 utmärkelser, jämfört med "bara" 43 för belgarna. Det engelska ölet

"Triple C" från Thwaites Brewery valdes till bästa öl i alla kategorierna och fick guldmedaljen och Comac Trophy. Priset för bästa belgisk öl vanns av bryggeriet "Brouwerij Moortgat".

Den svarta svanen

Mitt bland de stora, vita svanarna bland kanalerna i Brügge simmade den svarta svanen – De vita svanarna tillhör en av Brügges stadsbilder – de bodde där. Ingen av de stora, vita svanarna tog speciell notis om den mindre, svarta svanen med sin vackra röda näbb som en dag bara dykt upp. Den simmade sina egna vägar och störde ingen av de andra svanarna.

Den svarta svanens uppdykande i Brügge orsakade en stor debatt bland stadens myndigheter. De hävdade att den svarta svanen inte passade in bland de vita som sedan årtal varit på plats i kanalerna. Bräket ledde till att man på en social mediasida anklagade stadens myndigheter för flagrant rasism. På Facebooksidan 'Black Swan May Stay' rapporterades att den svarta svanen, som döpts till Burilda Lanchals, försvunnit i september. Vart vet ingen och stadens myndigheter meddelade snabbt att de inte fångat den, trots att det debatterats under flera veckor bland den lokala brandkåren och stadens miljöavdelning om hur man skulle kunna fånga den.

Den svarta svanen är borta. En svart svan, fylld av attraktion och symbolik – allt från H.C. Anderssons *Den fula ankungen* till att

symbolisera "svarta svanhändelser", vilka är oförutsedda händelser som har en massiv omfattning och som får ett namn efter händelsen, som får den att framstå som mindre slumpmässig och mer förutsägbar. Metaforen är myntad av Nassim Nicholas Taleb som skrev en bok om den "den svarta svanen". (The Black Swan) Han kallade t. ex. första världskriget, upplösningen av Sovjetunionen och Googles enorma framgång, för "svarta svanar". Med det menade han "osannolika" och "oväntade" händelser som påverkar och driver historien och får en mängd oberäkneliga konsekvenser.

Och visst har händelsen med den så gracila, svarta svanens plötsliga uppdykande och lika plötsliga försvinnande i Brügge väckt frågeställningar som inte endast har med arters rätt att installera sig i Brügge att göra, utan även inkluderar frågor om miljö och sociala rättigheter.

Modernt boende

Sabotage, sade man från polishäll, då radarn i närheten av Toulon inte fungerade längre. Motorvägsteamet ryckte ut och konstaterade att radarn var bebodd - av bin.

Det har i binas värld uppstått en bostadskris, då deras vanliga bostad, ihåliga trädstammar, blivit alltmer sällsynta. Bidrottningen har slagit sig ned tillsammans med sina tusentals arbetare i en av de många radar utplacerade utmed motorvägen, en anpassning till modernt boende.

"Det var en riktig karamellplats", sade en av teknikern när han inspekterade den obrukbara radarn. Alla komponenter till radarn var förstörda och man konstaterade att bina gnagt av kablar och de som inte var sönder var omgivna av insamlad honung. På prefekturen säger man att radarn snabbt kommer att lagas till en kostnad av 500–1.500 €, vilket är billigare än att installera en ny som kostar omkring 90.000 €. ■

Handel – Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP

Text: Maria Åsenius, Kabinetschef

I skrivande stund ligger alla mina pärmar, papper och kontorsmateriel nerpackade i lådor. När jag kommer tillbaka till jobbet efter Allhelgonahelgen ska jag packa upp dem på ett nytt kontor, på elfte våningen i Berlaymont. Det markerar starten för Juncker-kommissionen och starten för Cecilia Malmström som handelskommissionär.

Att få jobba med handelsfrågor är en gammal dröm för både Cecilia och mig. Och nu känns detta område viktigare än någonsin. Om

vi äntligen ska lyckas häva oss ur den ekonomiska krisen måste vi ta vara på alla välståndsskapande krafter- särskilt sådana som inte kostar något över statsbudgeten.

Handel är just en sådan kraft. Den levererar typiskt större utbud till bättre priser för såväl företag som konsumenter, och nya exportmöjligheter, jobb och tillväxt. Vi vet också att folk som handlar med varandra även knyter andra kontakter och berikar sig vetenskapligt och kulturellt. Och bäst av allt- detta är inget nollsummespel,

båda sidor vinner. Ändå har handelsfrågorna blivit alltmer kontroversiella på senare tid. Vi kommer att behöva lägga ner en hel del tid på att förklara vad olika avtal innebär och varför det är i EU:s intresse att ingå avtal med X, Y och Z. Naturligtvis ska vi inte ingå avtal till varje pris. Vi måste se till att villkoren är gynnsamma och spelreglerna tydliga och rättvisa.

Överst på önskelistan står ett nytt globalt avtal inom ramen för Världshandels-organisation, WTO. Världen behöver stabila spelregler, som omfattar så många som möjligt.

EU och USA

Vi kommer därför att behöva fokusera på diverse bilaterala avtal. EU är för närvarande engagerat i ett 17-tal olika förhandlingar med länder runtom i världen. Den mest omdiskuterade förhandlingen är utan tvekan den som pågår med USA, the Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP. Det lär också bli den tuffaste förhandlingen- för första gången förhandlar EU med annan stor ekonomi, en jämbördig partner. Samma sak är det för USA.

EU och USA representerar tillsammans halva världens BNP och en tredjedel av handeln, och har redan stort utbyte. Ändå finns det mycket att vinna på att få bort ytterligare hinder för handel med varor och tjänster samt att underlätta för investeringar. Världen präglas alltmer av globala produktions- och leverantörskedjor. Ett land tillverkar mer sällan en vara från början till slut, utan importerar och exporterar olika insatsvaror och komponenter. Det intressanta är vilket värde man tillför under sin del av hanteringen. Handelspolitiken handlar idag därför mindre om tullar och mer om standarder och certifiering, samt regler för statsstöd, offentlig upphandling, immaterialrätt med mera.

Från EU:s sida siktar vi på att ytterligare reducera tullavgifter, men också underlätta för

tjänstehandel och investeringar. Vi vill också få en rejäl fot på USA:s stora, men relativt stängda, marknad för offentlig upphandling. USA måste då skrota sin paroll ”Buy American” till förmån för ”Buy Transatlantic”!

De största ekonomiska vinsterna (ca 80 procent) beräknas uppstå genom de besparingar man kan göra genom regelförenklingar. Det är både dyrt och tidskrävande för producenter som vill sälja på både den amerikanska och europeiska marknaden att leva upp till alla dubbla krav och genomgå dubbla inspektioner för att få godkänt för försäljning på de båda marknaderna. Så utan att för den skull sänka kraven vad gäller hälsa, säkerhet, miljö och konsumentskydd borde vi kunna komma överens om standarder och om vad som ska gälla för att vi ska kunna lita på varandras inspektioner.

Det blir säkert inte lätt, men om vi inte kan komma överens med USA, som är en högt utvecklad, västerländsk demokrati med vilken vi delar grundläggande värderingar, då vet jag inte hur vi ska kunna komma överens med resten av världen. USA och EU står nära varandra, om man jämför med den attityd och de värderingar som råder hos de länder som nu i allt högre grad försöker sätta agendan- Kina, Indien och Brasilien.

Ambitionsnivån för TTIP är hög. Det finns inga WTO-avtal på områden som konkurrens, investeringar, statliga företag, handel med energi eller hållbar utveckling. TTIP skulle kunna staka ut vägen här och få andra att följa.

Det är därför vi gärna framhåller att avtalet inte bara förväntas ge ekonomiska fördelar. Det är också av strategisk betydelse. Om världens två handelsjättar lyckas komma överens om nya regler finns chansen att resten av världen också anammar dessa regler. Kanske kan TTIP, om det förs lyckligt i hamn, rentav sätta press på omvärlden att engagera sig i ett nytt WTO-avtal igen. ➡

Investeringskydd

En märkligt infekterad fråga rör investeringskydd, eller investor-to-state dispute settlement, ISDS. Jag skriver ”märkligt”, eftersom ISDS-klausuler förekommer i cirka

3000 bilaterala handelsavtal och EU:s medlemsländer har slutit nästan hälften av dessa avtal. De har funnits i över 50 år, och nu plötsligt har dessa blivit en stridsfråga. Kanske är en förklaring att det först är i och med Lissabon-avtalet som ”investeringskydd” har blivit en kompetens för Europeiska Kommissionen. Nu kan vi förhandla å EU:s vägnar och gradvis ersätta de (ganska undermåliga) avtal olika medlemsstater för närvarande har med omvärlden.

Existerande avtal innehåller oklara definitioner av begrepp, och detta har kunnat utnyttjas av skickliga bolagsjurister. Att förhandlingar pågått bakom lyckta dörrar har inte gjort saken bättre. Här finns således stora möjligheter till förbättringar. Men lösningen är inte att slänga ut allt vad ISDS heter. Själva grundtanken är inte fel, nämligen att den som investerar i ett annat land ska kunna räkna med principer som icke-diskriminering, rättvis och likvärdig behandling, samt skälig ersättning om investeringen blir exproprierad.

Kommissionens nya approach innebär bland annat en ny öppenhet och transparens vid tvister, nya regler när skiljedomare utses, en bindande etisk uppförandekod för dessa, uppmuntran av lösningar i lokala domstolar och

en regel om att ”förloraren betalar” för att stävja missbruk. Slutresultatet kan aldrig bli någon annat än skälig ekonomisk ersättning- aldrig ska en stat tvingas ändra på lagar den stiftat.

Dessa och andra förbättringar ingår för första gången i ett nytt avtal som EU förhandlat fram, det med Kanada. EU är både den största källan och den största mottagaren av utländska direktinvesteringar, så detta ligger i vårt intresse.

Utvecklingsländerna

Inget land har någonsin lyckats häva sig ur fattigdom utan att vara öppet för handel. En hjärtefråga under mandatperioden kommer att vara stöd till utvecklingsländer och deras förmåga att dra nytta av handel, både med andra utvecklingsländer och med resten av världen.

EU är världsledande på ”aid for trade”, och hjälper utvecklingsländerna bygga upp kapacitet som gör att de bättre kan dra nytta av bland annat sitt tillträde till EU:s marknad och skaffa en bättre infrastruktur. EU har också infört preferenser för utvecklingsländerna, enklare ursprungsregler mm. Extra förmånliga villkor ges till länder som lever upp till hållbar utveckling- socialt, ekonomiskt och miljömässigt- genom att ratificera och genomföra en rad internationella konventioner.

En ny injektion

Det kommer att bli en intensiv mandatperiod. Världen behöver såväl den vitamininjektion som ett nytt multinationellt avtal skulle kunna ge, EU inte minst. EU:s andel av världshandeln har sjunkit under senare år. Och under de närmsta 10-15 åren beräknas 90 procent av tillväxten i världen ske utanför Europa.

EU måste se till att vara med där nya möjligheter uppstår, och tills vidare lär detta få ske genom regionala och bilaterala avtal. Det är då viktigt att dessa är så öppna som möjligt, så att fler kan ansluta sig med tiden. ■

E-bokens vara eller icke vara?

Text: Lisbeth Ekelöf @thecontentreader.blogspot.com

E-boken, som introducerades för några år sedan, delade läsare i två läger. De som var för tyckte det var lätt att köpa böcker, lätt att ha många böcker med sig, speciellt när man är ut och reser så att man slipper bära runt på alla tunga böcker. För de som har problem med synen och inte kan köpa en del böcker därför att texten är för liten, kan göra den större på en läsplatta. Dessutom är böckerna billigare. De som var emot tyckte att en bok skulle vara tryckt så att man kan känna den i handen och njuta av att bläddra. Många såg också e-boken som ett slag mot förlag som lever på att sälja tryckta böcker.

Nu har det gått några år och jag tror att även de som var emot har försonat sig och kan tycka att det har sina fördelar att ha en läsplatta. Många – liksom jag själv – kombinerar säkert båda sätten.

E-boken har på många sätt revolutionerat bokvärlden. Det är populärt för gemene man att skriva en bok idag, men väldigt svårt att få den tryckt. Konkurrensen är mördande. E-boken har här kommit in lägligt då den är billig

att trycka upp och kan laddas ner till ofantligt låga priser. I alla fall så länge det är en okänd författare. Men någonstans måste man börja och det viktigaste för de flesta ’författare’ är att bli lästa.

Konkurrens – Amazon mot traditionella förlag

Amazon (jag går inte in på deras arbetsmetoder eller deras vara eller inte vara här), med läsplattan Kindle, har många erbjudande om billiga e-böcker. Deras bestseller-lista visar ofta att de 5–6 första böckerna ligger på priser under 1€ av författare som utnyttjat Amazons egen publicering och först på kanske sjunde plats kommer en ’normal’ bok, till exempel en Ken Follett-bok som kostar 22.99€. Amazon har skapat en marknad för korta, snabbt skrivna och otroligt billiga böcker. Det har visat sig att läsare med en Kindle läser fler böcker än läsare utan Kindle. Kindle läsare får också regelbundet information om billiga och till och med gratis e-böcker. Här hittar man också okända författare som kan publicera sina böcker utan att gå via ett

vanligt förlag. Eller helt enkelt blivit refuserad, men ändå vill prova på den här vägen.

Amazon planerar vidare att introducera "Kindle Unlimited" på Frankfurts bokmässan som pågår när detta skrivs (början av oktober). För en månadsavgift på USD 9.99 (cirka 7.80€) får man ladda ner hur många e-böcker man vill. Amazon försöker nu att introducera sig i flera europeiska länder utanför den engelskspråkiga sfären. I Tyskland håller de på med förhandlingar och Sverige står också på tur. Förhandlingarna är tuffa och det är mycket som står på spel. Hur slår det mot förlagen när Amazon säljer böcker så billigt? Hur mycket kan författarna få för sina böcker? Fortfarande säljs mer tryckta böcker än e-böcker men det beror också på vilka genrer vi pratar om.

Tyskland

Vad gäller Tyskland så säger Association of German Book Trade att runt 12 procent säljs som e-böcker. Deckare och erotiska böcker säljer också mer tack vare e-böcker. I princip är det endast barnböcker som fortfarande säljer bäst i tryck, av förståeliga orsaker. 2010 kostade en e-bok i Tyskland precis över 10€ och 2013 är kostnaden nere i 7.60€. För förlagen är e-boken för tillfället en bra affär. Man har inga kostnader för tryckning, papper, lagring och distribution. Förlagen säljer dessutom böckerna endast cirka 20 procent billigare än en vanlig bok. Det leder oss till frågan vem får vad? Hur mycket får Amazon via sina försäljningar? Hur mycket får förlagen? Hur mycket får författaren?

Amazon har här flera fördelar över förlagen. Dels på grund av den stora marknad de har och därmed möjlighet att marknadsföra böckerna, dels de förutsättningar de erbjuder den som vill publicera själv. Författarna får ingen hjälp med redigering, de gör omslaget själv och bestämmer själv marknadsföring och priser. För detta får de mellan 35 och 70 procent av försäljnings-

priset. Förlagen ger oftast författare endast 25 procent av vad förlagen tjänar på boken.

Skifte på marknaden

Det känns som om det pågår ett skifte på bokmarknaden. Striden verkar stå mellan förlag, författare och Amazon, där det lutar åt att Amazon har tagit den större biten av kakan. Om det är bra eller dåligt för författare och läsare är inte helt klart. Priset är ju alltid en viktig fråga. I USA är böckerna mycket billigare än i Europa och läser man engelska kan man lätt ladda ner en bok därifrån snarare än att läsa en dyr svensk upplaga. Här har läsarna definitivt en fördel.

För författarna är situationen mindre klar. Med Amazon kan man få bättre villkor, men om det slår ut många mindre bolag så blir konkurrensen mindre vilket gör att villkoren kan ändras i framtiden. Förlagen har många författare på sin sida och man får väl förmoda att kvalitén på texter och böcker blir bättre med ett förlag, men vem vet. Förlagen har i alla fall tagit till sig situationen och har nu e-böcker som en separat produkt, liksom tidigare pocket böcker blev en separat produkt snarare än en delprodukt.

Sverige

När det gäller Amazons lansering i Sverige så hoppas säkert många att det ska bli enkelt för egenutgivare att publicera och sälja sina böcker via Amazon. I Sverige finns dock redan nu ett antal sajter där man kan ge ut sin egen bok. I USA står Amazon och Kindle för 65 procent av den totala e-boksmarknaden. I Sverige går denna marknad mycket långsammare, delvis beroende på att e-böcker inte är mycket billigare än tryckta böcker. Det här är kanske ett sätt för förlagen att skydda sin egen marknad, men är inte relevant när man ser kostnadsmissigt på vad det kostar att producera en e-bok jämfört med en tryckt bok. Nu ska här sägas att även e-böckerna i Sverige från de traditionella förlagen

inkluderar bland annat redaktörstjänster och är i princip baserad på en tryckt bok. Många av de digitala böckerna i den engelskspråkiga världen trycks enbart digitalt, men inte alla.

Cook & Book – Bryssels vackraste bokhandel?

Om du inte har besökt Cook & Book så är det dags. Inte bara en fantastisk bokhandel utan också en bra restaurang. Inte bara en, utan flera.

Bokhandeln består av flera rum, inreda individuellt och med speciella teman. Men inte bara det. Vad de har gemensamt är att du sitter och äter med böckerna runt omkring dig på hyllorna. Det är en helt annan erfarenhet.

Huvudbyggnaden består av fyra olika rum, inreda på olika sätt. Man kan välja allt efter humör. Utanför är ett stort torg och går man över till nästa byggnad så hittar du kokböcker och böcker på engelska. Plus förstås, olika rum där du kan njuta av god mat.

Den ligger mitt emot Woluwee Shopping Centre, vid Roodebeeks tunnelbana.

Bokutbytesklubben – BrusselsBookswappersClub

Catarina Yates. The Brussels Bookswapper's Club

Denna klubb existerar sedan många år tillbaka och startades ursprungligen för engelsktalande bokmalare. Principen är att man kommer med lästa böcker som man samtidigt byter ut (swap) mot andra. Det finns ett stort sortiment av alla slags böcker, dvd, cd, spel för alla åldrar. Numera finns även utländska böcker, inklusive skandinavisk litteratur. Jag kan varmt rekommendera ett besök dit – det är också ett utmärkt sätt att bli av med lästa pocketböcker som fyller våra bokhyllor.

Man skriver in sig på deras website: thebrusselsbookswappersclub.wordpress.com. De skickar därefter en påminnelse om nästa möte – alltid sista onsdagen i månaden kl 17.30–20.30. Plats, övervåningen i restaurangen "Le Chapelier Fou", 190 Chaussée de La Hulpe, 1170 Bryssel (Boitsfort, mitt emot 'l'étang de Boitsfort'). ■

Svenska för utlänningar

Text: Ivo Holmqvist

Det bådar gott att lundensaren Johan Brandtler som nu efterträtt Godelieve Laureys inom skandinavistiken på Gents universitet rivstartar med utåtriktad verksamhet genom att på Gustav Adolf-dagen för svenska klubbens medlemmar berätta om den avdelningens historia. Jag ser av inbjudan att man har fler studenter än någonsin. Det är mycket glädjande även om mörka moln alldeles nyss dykt upp vid horisonten. Man får hoppas att det aktuella hotet att skära ner och senare helt ta bort statsanslaget till Svenska Institutet och därmed till svenskundervisningen runtom i världen inte förverkligas.

Det gick med blixstens hastighet att samla folk under fanorna inför hotet att stödet till de tre kulturinstituterna i Rom, Aten och Istanbul ska inskränkas för att sedan upphöra. Carl Bildts harmsna protest mot kulturpropositionens talibaner – han hade lika gärna kunnat kalla dem historielösa bildstormare – var inte många timmar gammal när jag skrev under protestlistan men likväl klockade jag in först i närheten av nr. 3.800. Sedan dess har drygt niotusen fler protestanter gjort sina röster hörda.

Olle Wästberg som läste propositionen lika noga som Carl Bildt slog larm på DN-debatt att anslaget till Svenska Institutet är lika illa ute. Anna Stenport vid University of Illinois som initierat listan kunde redan efter ett par dagar skicka iväg tvåtusenfemhundra underskrifter

till den nya kulturministern. Med tanke på att drygt fyrtyotusen studenter läser svenska vid utländska universitet, ofta med stöd från SI, kommer inflödet av protester att fortsätta. Svenska Institutet liksom de tre andra är oumbärliga – skriv på!

John Dickson Carr – ibland kallade han sig Carter Dickson – skrev förutom en utmärkt läsvärd biografi om Conan Doyle också en lång rad kluriga deckare. Hans specialitet var det låsta rummets gåta, ofta med ett lik i biblioteket där samtliga dörrar visar sig vara låsta inifrån. Här kommer ett problem som kanske skulle ha roat honom.

I går kväll, efter en söndagsutflykt till Mechelen där blåvingar och vargungar sprang omkring på torgen med blåfrusna knän, gick jag till mitt kontor på universitetet här i centrala Gent, en mycket stor och lätt förfallen byggnad från Leopold IIs imperialistiska tid. Säkert var den mycket ståtlig när den var ny men det var länge sedan, nu flagnar färgen. Den pampiga huvudingången är alltid låst under helgerna. Den mera blygsamma sidoingången går genom en källarkulvert med diverse rör, fram till en hiss som mäter vid pass en gång en gång två meter. Jag tog den upp till tredje och högsta våningen – man har halvtrappor och alltså sex stopp, ungefär som i filmen "Being John Malkovich" fast man inte behöver huka sig och krypa ut ens på mellanstoppen.

Vid tolvtiden, spöktimmen hade just slagit, hade jag fått nog, läste efter mig, gick genom de långa korridorerna och tryckte upp hissen. Hissen kom, dörren gled upp automatiskt – och ut flög en duva! "Så häpen kunde ej ett slag av spö ha gjort mig..." skulle Hjalmar Gullbergs väpnare kanske ha sagt. Den väntade lugnt tills jag fått upp ett fönster, utan stora åthävor fick jag ut den ur huset, och så flög den i en vacker båge ut i den kalla natten. Eventuella religiösa utläggningar lämnar jag därhän och frågar i stäl-

let: hur hade den kommit in i hissen? Dörren går upp först när man tryckt på knappen och är sedan öppen bara de sekunder det tar att gå in. Se där en gåta för John Dickson Carr att lösa i sin himmel... (2006). ■

Ivo Holmqvist, Emeritus Professor in Scandinavian Literature har undervisat svensk och skandinavisk litteratur och film vid universiteterna i Auckland, Odense och Gent. För närvarande bosatt på Nya Zeeland.

Historien runt omkring oss

Text: Lisbeth Ekelöf @thecontentreader.blogspot.com

Vi som bor i Bryssel med omgivningarna slänger oss varje dag med namn på platser. Ofta innehåller det ett namn på en person och ofta känner vi säkert till en del av personerna bakom namnen; Edith Cavell, Churchill, Roosevelt, osv. I detta och kommande nummer av Bladet ska jag ge lite bakgrund till några av de många namnen.

Berlaymont

Vi börjar på stor fot med namnet på det "palats" där Europeiska Unionen har sitt viktigaste fäste, nämligen Berlaymont. Idag är det ett enormt kontorskomplex vid Place Schuman. Det är svårt att föreställa sig att här tidigare låg en klosterskola med en stor parkliknande trädgård (vill ni se hur det såg ut innan EU kom in i bilden så kan ni hitta gamla fotografier på denna sida http://fr.wikipedia.org/wiki/Couvent_des_Dames_de_Berlaymont).

Klostret "Dames de Berlaymont", som drev en skola för flickor, grundades 1625 av Marguerite de Lalaing och hennes make Florent de Berlaymont. Klostret/skolan flyttade till Rue de la Loi år 1864 och fick alltså flytta på sig igen när den nya kommissionsbyggnaden skulle byggas på 1960-talet. Skolan existerar fortfarande idag som "Centre scolaire de Berlaymont" och ligger i Argenteuil. Det sköts idag som en katolsk skola med internat och är öppen både för pojkar och flickor.

Namnet kommer från staden Berlaimont, som ligger i nordöstra Frankrike på andra sidan belgiska gränsen, sydväst från Mons. Staden låg vid denna tid i de södra låga länderna och gav sitt namn till den feodala familjen Berlaymont.

Vem var då Florent de Berlaymont som har gett namn åt både kloster och ny kommissionsbyggnad? Han föddes ca 1550 och dog 1626 och var greve av Berlaymont och Lalaing. 1576 anslöt han sig till "Union of Brussels" men

blev snart anhängare till kungen av Spanien. Han var yngste son till Charles de Berlaymont och Adriana de Ligne Barbancon. Han ärvde grevskapet när fadern och bröderna dog och vid sitt giftermål med Margaret blev han greve av Lalaing. Så småningom kunde han ståta med titlar som ståthållare i Namur, Artois, Guelders-Zutphen och Luxembourg. Paret fick en dotter som döptes till Margaret av Berlaymont. Hon gifte sig med Louis of Egmont, prince of Gavere. Florent blev också "Riddare av det Gyllene skinnet" 1586.

Florent är bara en medlem av en framgångsrik släkt. Det verkar som om det finns ättlingar än i dag men jag har inte kunnat hitta någon tillförlitlig information.

Lalaing

Eftersom namnet Lalaing dök upp i samband med Berlaymont så fortsätter vi med det. Det finns i alla fall ett *La Brasserie de Lalaing* i Bryssel. Marguerite de Lalaing gifte sig som 19-åring med Florent de Berlaymont. Huset Lalaing var en viktig belgisk adelsfamilj i grevskapet Hainaut. Namnet kommer också ursprungligen från byn Lallaing i nordöstra Frankrike, inte långt från Berlaymont. Många av dem blev guvernörer och generaler och tjänade Hainaut, hertigarna av Burgund och kungarna av Spanien. Tolv av dem var "Riddare av det Gyllene skinnet". Det var alltså två stora familjer som här förenades, i kärlekens namn får man hoppas. ■

Portvin till jul

Text: Britt Karlsson, bkwine.com

Jag tillbringade några vackra sensommardagar i slutet av oktober (sommaren varar länge i Portugal!) i portvinsdistriktet. Och nu när julen närmar sig så är det dags att tänka på vilken portvinsflaska ni ska plocka fram. För portvin hör julen till!

Portvinsdistriktet ligger i norra Portugal, längs den slingrande Douro-floden. Här växer vinrankorna på hisnande branta sluttningar, ofta terrasserade. Hit kom engelsmännen på 1600-talet och upptäckte ett vin som kunde ersätta de franska vinerna som hade belagts med höga importtullar på grund av de ständiga krigen mellan England och Frankrike. Portvinet blev en engelsk skapelse och det är fortfarande engelsmännen som är de mest hängivna konsumenterna av det mest exklusiva portvinet, nämligen vintage port. Alla beteckningar som har med portvin att göra är på engelska. Och de flesta portvinsfirmor är av engelskt ursprung, Taylor's, Warre's, Graham's för att nämna några.

Vinerna härifrån blev riktigt populära först när de blivit förstärkta med sprit. Först var den tillsatta spriten ett sätt att göra vinerna hållbara så att de skulle klara transporten hem till Eng-

land. Men sedan upptäckte man att det faktiskt blev ett godare vin med tillsatt sprit. Till en början tillsatte man spriten till det färdiga vinet. Idag avstannar man jäsningen med 77 %-ig sprit när vinet kommer upp i runt 7--8 % alkohol. Den naturliga sötman finns då kvar i vinet och alkoholhalten höjs till runt 20 %.

Portvin kommer från ett stort antal olika druvsorter. De mest kända är touriga nacional, tinta roriz, touriga franca, tinta barroca och sousão. Ibland växer dessa tillsammans i vingården och vinodlaren kan inte direkt säga vilken blandning han har i vinet. Att skörden är manuell det förstår man ganska snabbt. De branta sluttningarna tillåter inga maskiner och skördearbetarna måste vara vaksamma så att de inte trampar fel. Förr hade bärarna 70 kilo på ryggen, idag är det snarare 20 kg av säkerhetsskäl.

Mig veterligen är portvinsdistriktet det enda vindistrikt som fortfarande trampar druvor med riktiga, mänskliga fötter. Alla producenter gör det inte naturligtvis, men tillräckligt många för att man inser att det inte enbart är en turistattraktion.

Man jäser i de traditionella låga stenkaren, så kallade lagar, som är så typiska för Portugal.

Druvorna läggs i karen och för att extrahera färg, aromer och tanniner trampas druvorna, antingen, som sagt, av riktiga fötter eller av mekaniska fötter som härmar den mänskliga foten. Trampan ger en intensiv extrahering vilket man behöver eftersom skalkkontakten vid portvinstillverkning är mycket kortare än för ett vanligt rött vin.

Efter 3–4 dagar har man kommit upp i den önskade alkoholhalten, runt 7-8 %, och man tillsätter spriten. Detta kan man göra före eller efter avlägsnandet av skalerna, vanligen efter. I vinet kommer runt 100 gram socker per liter att finnas kvar och alkoholhalten höjs till mellan 19 och 21 %. Portvinet måste enligt lag ha minst 19 % alkohol.

Vinet har nu blivit portvin men det kommer att genomgå några eller många års lagring innan det är färdigt att konsumeras.

Förr i tiden låg de unga portvinerna kvar på vingårdarna i Dourodalen fram till våren då de fraktades ner till portvinshusens lokaler

vid kusten, i Vila Nova de Gaia. Det görs fortfarande i stor utsträckning men det är inte längre nödvändigt. Fram tills dess att Portugal blev medlem i EU 1986 var det förbjudet att exportera sitt portvin direkt från quintan i Douro-dalen. Detta gynnade naturligtvis de stora portvinshusen som alla hade sina lager i Vila Nova men missgynnade de små producenterna som inte hade det. EU tyckte med rätta att denna lag begränsade den fria konkurrensen och den avskaffades.

Förmodligen kom lagen till därför att man ansåg att Douro-dalen hade alldeles för varierad temperatur över året: mycket höga temperaturer på sommaren och låga på vintern. Ute vid kusten var temperaturen mer konstant. Vila Nova de Gaia ligger mittemot staden Porto som har gett namn till vinet, men det är alltså i Vila Nova som alla portvinshusen ligger. Vila Nova ligger på norrsidan vilket är svalare och fuktigare och därför bättre för vinlagring. Idag har man naturligtvis helt andra möjligheter

Douro vindlingar, foto: Rui Videria

till och med upplevs som ganska torr. En god vintage kan drickas på egen hand eller med en bit ost eller en chokladdessert.

LBV

Tycker man vintage port kräver för lång lagringstid kan man i stället inhandla en Late Bottled Vintage. Även detta portvin kommer från en enda årgång men, vilket hörs

att bygga luftkonditionerade lagerlokaler upp i Douro-dalen så temperaturskillnaderna är inte längre något problem.

Var det än sker, i Vila Nova eller på quintan, så ska portvinerna nu ligga till sig och mogna på fat. Innan dess ska dock vinerna smakas av och vinmakarna ska avgöra hur kvaliteten just det här året verkar vara för att kunna bestämma vilka typer av portvin de ska göra.

Vintage

Vintage innebär att vinet kommer från en enda årgång. Vintage görs inte varje år även om det blir oftare och oftare. Portvinshuset använder ofta druvor från speciella vingårdar med extra bra lägen till sina vintage. Detta vin lagras separat efter jäsningen och smakas av regelbundet och om kvaliteten är exceptionell bestämmer man sig för att "deklarerar en vintage". Vinet buteljerar då efter enbart två år på ekfat och fortsätter att utvecklas på flaska under många år.

En vintage är alltid mycket kraftfull och fullpackad med frukt och komplexa aromer. Eftersom den kräver lång lagring så har den länge kvar sin unga, fruktiga karaktär. Mognaden och mjukheten låter vänta på sig. Frukten och fylligheten är ibland så stor att en vintage

på namnet, det har fått ligga längre på fat - mellan fyra och sex år - innan buteljeringen. Eftersom mognadsprocessen går fortare på fatet än i flaskan kan en Late Bottled drickas tidigare än en vintage port, i princip så fort den har buteljerats. På etiketten skall anges både årgång och året som vinet buteljerades. Den rika frukten och kraftfullheten som finns i en vintage blandas här med mjukheten och rundheten från ekfatlagringen.

Tawny

En tawny är ett portvin som legat större delen av sitt liv på fat och får sin karaktär och mognad från ekfaten. Portvinshuset erbjuder i regel både en enkel tawny med bara ett par års eklagring och sådana som har legat 10, 20, 30 och ända upp till 40 år på fat.

De två sista är exklusiva viner som endast görs i små kvantiteter och med samma höga priser som en vintage. En gammal tawny (från 10 år och uppåt) har av ekfaten fått den karaktäristiska ljusbruna färgen och en sammetsmjuk, mogen smak som kan påminna om nötter, torkade frukter, kaffe, kryddor, apelsin och russin. En sådan tawny dricker man gärna som avslutning på en måltid, antingen ensam, till grönsmörgölost eller till en dessert med choklad eller mandel. Mycket

gott till julens nätter och godisbord. Det finns även en årgångstawny och den kallas colheita.

Ruby

Det enklaste portvinet är ruby som får behålla sin klarröda färg eftersom det buteljerar och säljs efter endast kort tid på fat, 1–3 år. En ruby är bärig, fruktig och lätttrycken utan den komplexitet som man får i övriga stilar. Ruby passar som aperitif men en bra ruby kan också drickas till exempel till roquefort-ost.

Vit Port

Visst sa väl Churchill att ett portvins första skyldighet är att vara rött? Jag är benägen att hålla med honom även om jag måste erkänna att det finns ett och annat gott vitt portvin. Och faktum är att det vita portvinet på senare tid har fått något av en renässans. Och i Douro-dalen är det populärt med vit port och tonic som aperitif på sommaren.

Min portvins-favorit är tawny. En 40-årig tawny från Sandeman är en av mina stora vinupplevelser. Så det kommer att bli en sådan (tyvärr inte 40-årig) som jag plockar fram till jul. Och kanske en vintage också. Det ligger några från 1960-talet i källaren som pockar på uppmärksamhet. Femtio år, det är ingen ålder för ett portvin.

God Jul!

Vinresor med BKWine våren 2015

8–12 april 2015: Toscana

Vinresan i Toscana, med Chianti, Montepulciano & Montalcino, och Italiens fantastiska vin och mat! Toscana lockar med sin vackra landsbygd, sina viner, sin olivolja och inte minst maten. Vinet har alltid huvudrollen på våra resor men här i Toscana ger vi även den lokala gastronomi stor plats. En dag är vigd åt matlagning.

15–19 april 2015: Tre klassiker: Champagne • Chablis • Sancerre

Vi kallar denna resa för 3 klassiker! Den tar dig nämligen till tre av de mest klassiska vindistrikten i Frankrike: Champagne, Chablis och Sancerre. Och allt detta hinner vi med på en förlängd helg, onsdag till söndag. Detta är vinresan för dig som vill uppleva mycket under kort tid!

22–26 april 2015: Bordeaux

Vinresan med pampiga slott och prestigefyllda viner. För en vinälskare är det ett måste att besöka Bordeaux! De röda Bordeaux-vinerna är för många kvintessensen av ett högklassigt vin. Här finns de klassiska slotten och de klassiska vinerna men också mycket nytänkande. På denna resa blir det både exklusiva slott och familjeägda egendomar.

6–10 maj 2015: Veneto: Valpolicella, Amarone, Soave i norra Italien

Vinresans fokus är Valpolicella, med sin berömda Amarone, och Soave, de stora vindistrikten i Veneto. I Valpolicella har Amarone nått stjärnstatus. Både Amarone och "vanlig" Valpolicella är idag mycket eftertraktade av vinentusiaster runt om i världen. Soave är också ett av Italiens mest intressanta vita. Med den vackra, eleganta staden Verona, med sin berömda arena, som utgångspunkt besöker vi Venetos olika vindistrikter.

20–24 maj 2015: Champagne

Den sprudlande vinresan med och i Champagne! Det finns väl inte något annat i vinets värld som för tankarna till fest på samma sätt som Champagne? Men på denna resa kommer ni att upptäcka att champagne är så mycket mer än en festdryck. Det är framför allt ett högklassigt vin.

Hummer

Text: Olof Nordling

Vid en trevlig sammankomst för någon tid sedan hävdade redaktör Karin att Bladet borde berikas med piffiga recept. Visst, tyckte krönikören och kände sig på den säkra sidan, utan risk för något engagemang på den fronten. Nytt kök till trots är nämligen krönikören tämligen oduglig vid spisen och blir bara inkallad till sådan tjänstgöring när det gäller att koka levande skaldjur, eftersom det är en syssla som vållar hustrun etiska betänkligheter.

Själv född i Kräftans stjärntecken har jag stor förståelse för det och vinnlägger mig förstås om skaldjurens relativa välbefinnande, även om det finns gränser.

Vi närmar oss årets slut – en ibland ödesmättad tid, särskilt för skaldjur och i synnerhet om man råkar ha blivit döpt till *Homarus Gammarus* av marinbiologerna. Man kommer ju ihåg sin Albert Engström: ”Hummer, blygare än laken – rodnar när den kokas naken” stod det i Pyttans AB- och CD-lära en gång. Högst pinsamt för hummern förstås, men man kan faktiskt skona dess själsliv en aning genom att hypnotisera den före det generande mötet med kokande vatten.

Hur då då? Jo, man tar fram hummern och ställer den på huvudet (på dess eget huvud förstås, inte krönikörens!), gärna på diskbänken - och utan glas i närheten som kan välta och gå sönder. Sedan viker man fram klorna som stöd och håller hummern stadigt med vänster hand allt medan man stryker den långsamt över ryggskölden med höger hand och säger några

lugnande ord på valfritt språk. Civiliserade humrar lugnar då ner sig och står efter någon minut alldeles stilla – då kan man börja hypnotisera nästa, om man nu har flera att ta hand om. Dessförinnan (ingen vidare logisk sekvens i det här receptet, tyvärr) borde man ha tagit fram en rejäl gryta, fyllt den med vatten, en grabbnäve grovt salt, ordentligt med dill samt en drös med fänkålsfrön (tycker vi som kommer från Sveriges ostkant – västkustbor kanske har andra preferenser) och fått rasket att koka upp. Sedan ner med hummern i koket, något som en välhypnotiserad hummer tar med jämnmod utan att sprattla det minsta!

Vid det laget brukar omgivningen, dvs familjen, sätta igång och ha åsikter om tidtagningen – hur lång tid, till att börja med? Ska tiden räknas från när hummern stoppas ner i koket eller när vattnet kokar upp igen? Är det inte risk för efterkokning och seg hummer om den får ligga kvar i kokvattnet när tiden gått ut? Sådana frågor löses antingen i god demokratisk anda genom omröstning och genomsnittstid eller med faderlig autokrati, men först sedan alla har glottit i olika kokböcker och sprungit iväg för enskilda konsultationer med hustrun som personligen vägrar närvara vid själva hummerkokandet. Det brukar sluta med att hummern hivas upp en stund efter avslutad koktid och läggs på is för att lindra dess eventuella huvudvärk. Väl kyld är det sedan ingen pardon, hummern klyvs och äts upp med lämpliga tillbehör och

Chablis, ackompanjerad av en gryende enighet om att alla har bidragit på bästa sätt till en alldeles förträfflig hummer.

Att hypnotiserandet skulle göra något för smaken är kanske bara inbillning men det minskar åtminstone skvättandet i och utanför grytan. Det är kanske bäst att skynda sig dessutom.

Man vet aldrig vad en eventuell Skaldjurskyddsförening kan hitta på, även om det lär ta tid innan något EU-direktiv mot hummerhypnos genomdrivs!

Bon appétit – eller bon app som det ofta förkortas, med en tilltagande risk för förväxling med mobila tillämpningsprogram... ■

Julmarknader

Text: KPB

Julmarknader, som hålls i städer och byar i hela landet, blir allt mer populära och de finns i de flesta städer i Belgien. De börjar i allmänhet omkring sista veckan i november och slutar första veckan i januari. De är vanligtvis öppna varje dag från kl 10 till omkring kl 20.

Julmarknaden i Bryssel

Och visst är det en speciell atmosfär med en traditionell julmarknad då ljus, färger och dofter blandas med musik och sång. Bryssels populära julmarknad Winter Wonders Market finns vid Grand Place och är ett glittrande blickfång med den stora granen mitt på platsen. Utmed Place Sainte-Catherine, Börsen och Marché aux Poissons (fiskmarknaden) kan man besöka de över 250 traditionella trä-chalet som erbjuder en uppsjö av fina presentidéer. Det finns en utomhus skridskobana, en 35 m pulkabacke, Big Wheel, rondeller och musikevenemang. Atmosfären på julmarknaden förstärks av härliga dofter av väfflor, läcker choklad och andra goda tilltugg.

Julmarknaden i Liège,

Den största – och den äldsta – Marché de Noël ligger i hjärtat av staden Liège. Där har man återskapat en typ av traditionell tysk julmarknad och där härskar en atmosfär full av fest, magi och förtrollande julstämning. Under fem veckor kan man finna många originella handgjorda idéer för gåvor att lägga under trädet – och naturligtvis att mat och dryck, som champagne, ostron, choklad med mera.

Liège cité de Noël , Place St-Lambert & Place du Marché – öppet till kl 22.

Julmarknad i Monschau

En omtyckt julmarknad ligger i Monschau, en pittoresk och romantisk medeltida tysk liten stad några kilometer över den belgisk/tyska gränsen. Hela staden är juldekorerad och omges av en festlig och härlig julatmosfär med stånd butiker, kaféer och restauranger blandat med musik och sång.

Lämplig väg till Monschau är E40 till Eupen

via Liège och sedan N67 till Monschau – 158 km. Det finns fyra stora parkeringar runt Monschau med bussförbindelse till centrum.

Marché de Noël intérieur i Centre Nature de Botrange med ett 40-tal hantverkare. Här finns träsniderier, stensulpturer, tennarbete, emalj, keramik, juldekorationer, etc.

Maison du Parc Naturel Hautes Fagnes-Eifel, route de Botrange, 131, B-4950 Robertville.

Öppen mellan 29 november och den 28 december 2014. I naturreservatet kan man under vintern åka skidor och snöskor.

Julmarknad i Köln

En av Tysklands många Christkindmarkt – julmarknader och den som kanske är mest omtyckt av Brysselbor ligger i Köln. Där finns det sex olika julmarknader att besöka och den som ligger vid katedralen är den största.

Julmarknaden på Rudolfplatz mot den historiska bakgrunden av Hahnentourburg, ett av Kölns tre medeltida grindhus, tar en till bröderna Grimms sagovärld med de stora sagofigurerna så omtyckta av barn. När julen närmar sig finns det på marknaderna olika julkonserter och en enorm isbana på Heumarkt. Ett måste är att prova på Gluhwein – julglöggen. På julmarknad på Alter Markt finns bland annat en dockteater och en omtyckt julparad. Där finns också Jultomtens grotta. Enligt en gammal legend i Köln var denna grotta den plats där de berömda "Heinzelmannchen" – hustomtarna bodde. Enligt legenden var det Heinzelmannchen som var ansvarig för alla praktfulla julleksaker, som de noga övervakade tillverkningen av. Legendens säger dessutom att de gjorde alla möjliga olika jobb för Kölnborna till exempel tillverkade slaktarens korvar och bakade brödet åt bagaren. ■

NÄTTERNAS GRÄS

Patrick Modiano

Elisabeth Grate Bokförlag

Övers: Anna Sjöflund-Orstadius

Det här är en av böckerna som ni bör läsa av årets Nobelpristagare i litteratur, Patrick Modiano. Har man läst "Nätternas gräs" så förstår man den franske författarens sätt att berätta och ge insikter om livets problem och ljuspunkter på ett nästan retfullt enkelt sätt. Att allt vad Modiano berättar om liksom lindas in i någon form av deckargåta har jag personligen inget emot, tvärtom.

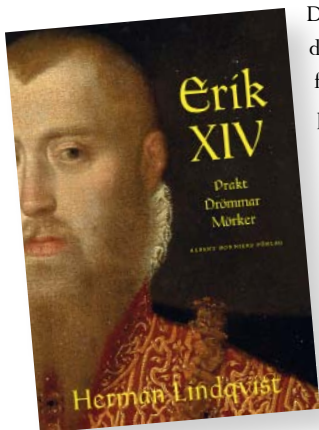
Här möter vi Jean som återvänder till sitt Paris och letar – kanske vi är många om det? - efter ungdomens stora kärlek igen. Vart tog han eller hon vägen? Det var ju här i det här gathörnet vi möttes och, titta, därborta drömde vi om framtiden tillsammans och där, ja där... Vi följer Jeans letande efter kvinnan han älskat genom anteckningar han gjort i den svarta boken och går till platserna där de båda upplevt så mycket. Men vad hände vackra Dannie egentligen, frågar sig Jean – blev hon det hon önskade, fick hon den hon ville ha, eller är allt en gåta – en gåta av farväl? Livets underliga funderingar. Livets underliga vandringar. De modianska orden glimmar av glöd och droppar.

ERIK XIV

Herman Lindqvist

Albert Bonniers Förlag

Det är alltid spännande att ta sig an Herman Lindqvist och hans djupdykningar i historien. Nu föreligger boken om Erik XIV och jag hade förväntat mig någon rejäl djupdykning och forskarnyhet om och kring personen Erik och tiden då Vasaätten levde och härjade i Sverige och Europa. Jag får vad jag vill ha. Trots att det inte är en direkt nyhet, men Lindqvist får bra knorr på berättelsen då Vasaättens dagböcker spåras i ett karamellomslag i Paris i slutet på 1600-talet på Saint Germain-des-Prés vid den gråvita kyrkan, där en del av Johan II Kasimirs arkiv hamnat. Ja, det är en gåta a la da Vinci-koden, men faktiskt helt sann och jag ska inte gå in på närmare hur, det får ni själva uppleva genom att läsa boken. Som historieintresserad får man ut mycket av "Erik XIV", en spännande jul- och nyårspresent att se fram emot.

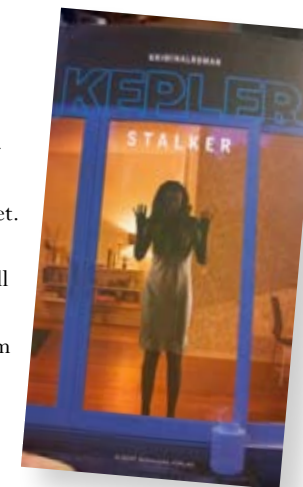
Stalker

Lars Kepler

Albert Bonniers Bokförlag

De heter Alexander och Alexandra Ahndoril men är mest kända under signaturen Lars Kepler. Nu föreligger deras femte kriminalroman och det är inte vilken bok som helst. Att använda ord som "kalla tårar" och liknande känns faktiskt lite fjuttigt i sammanhanget. Här är det nämligen tung skräck och sömnbesvär (näja..) på gång. Har man inte läst Kepler tidigare gissar jag att man blir fast och vill pröva de andra böckerna.

Som vanligt möter vi kommissarien Joona Linna - spanaren som livet tufsats till genom åren - som ska försöka lösa gåtan vem som följer efter och tränger sig in i andra människors liv. Att känna eller veta att någon gör allt för att komma in i ens eget liv, måste vara en smärtylld upplevelse. Det är det verkligen också för personerna i den här kriminalromanen, som bjuder på allt man kan önska sig om man vill ha rejäl skräck - och det vill vi ju, gärna ha – när vi läser.

Min franska tekopp - om böcker, te & sympati

Jan Sigurd

Arx Förlag

Den här mannen, Jan Sigurd, är en känd skåning på några och 60, som smakat på det mesta av livets härligheter och som han delat med sig av i deckare, romaner och barnböcker. Även nu av te – och den drycken har praktiskt taget dragit honom jorden runt med koppen i högsta hugg för att se och dofta och smaka på drycken många älskar.

Käserier om de sigurdiska tekopparna är en smakfull ordsamling som man ler åt. Jan Sigurds egen franska tekopp och hur han kom över den berättar han gärna om liksom andra te-möten i Frankrike och andra platser.

När han ska införskaffa sig en fez i Marocko, så håller allt på att gå över styr a la te-fez. Eller när han och andra är ute på galej i "Te, kask och hålfotsinlägg" - ja, då är det bara hålla upp en god sherry framför brasan som motvikt mot en tunn tesmak.

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR

Text: KPB

De första julkorten var handmålade och det var endast de rika som hade råd att ge varandra sådana. När de tryckta julkorten kom, skapades snabbt en traditionen med en julkort på ett kort.

Det första kommersiella julkortet beställdes 1843 av Sir Henry Cole, grundaren till Victoria och Albert Museum i London och målades av konstnären John Calcott Horsley. Julkortet till "Old King" Cole, väckte dock kritik eftersom det visade ett barn som drack ett glas vin, vilket ansågs vara "främjande för moralisk korrup-tion av barn". Sir Cole lär inte ha skickat några julkort året därpå.

Av de 1000 julkorten som trycktes, vet man att tolv fortfarande finns kvar och två av dessa finns i Hallmark Historical Collection. Ett av dessa julkort auktionerades ut 2005 för £ 9000.

Det dröjde ända till 1859 innan nästa försök gjordes att trycka upp julkort. Charles Goodall & Sons tryckte då upp kort med minimalistisk

design med orden "A Merry Christmas and a Happy New Year" med en Rödhake som illustration.

Fåglarna ersattes ganska snart av Rödluvan och andra figurer och såldes för en shilling styck. De flesta tidiga julkorten var dessutom dekorerade med fransar, siden och satin. Några var formade som solfjädrar eller halvmånar; andra skars i form av klockor och ljus. Några veks som kartor eller monterades ihop som pussel. De så kallade "Trick card" var det mest populära julkortet under den viktorianska eran, då de alltid hade ett moment av överraskning.

Kate Greenaway (1846-1901) var engelska och mycket känd för sina viktorianskt inspirerande julkortillustrationer liksom för hennes teckningar i barnböcker och almanackor. Frances Brundage och Ellen H. Clapsaddle, var också favoriter för julkortillustrationer under slutet av 1800-talet och början på 1900-talet.

I Berlin i slutet av 1800-talet fanns Wolff Haggelberg, vars vackra "håll mot ljuset" - julkort blev en omedelbar framgång. Hans tryckta kort kom oftast med dikter skrivna av E.E. Griffon eller M.S. Haycraft,

Fadern till de amerikanska julkorten var Louis Prang, en tysk invandrare. Prang tidigaste kort kom ut 1875 och bestod av en enkel blomdesign med orden "Merry Christmas". Senare kort hade ofta mer traditionella julmotiv, av vilka några var smyckade med sidenfransar och tofsar. Han lyckades också med att framställa kort i en mycket bra kvalitet och de blev snabbt populära. Han gav dessutom höga priser till de konstnärer, som vann tävlingar om de bästa julmotiven och på kortens baksida stod namnet på konstnären. Hans Yuletidehälsningar trycktes upp i över fem miljoner exemplar varje år. Dessa julkort är idag eftertraktade samlarobjekt.

I Sverige fanns Jenny Eugenia Nyström, som var barnboksillustratör och konstnär. Vi känner henne som tomtens mamma. Från Kalmar via Göteborg kom hon till Paris. Där såg hon hur omtyckta julkorten var och hon skrev till Bonniers och föreslog utgivning av sådana, men Bonniers tackade nej. Hon hade då redan sålt teckningar för julkort till Mr Ward i London.

1874 ombads hon av Viktor Rydberg att illustrera "Lille Viggs äfventyr på julafton" där tomten för första gången associerades med jul. Innan dess hade det varit julbocken som kom med presenterna. Jenny Nyström tecknade en tomte till sagan men Viktor Rydberg ansåg att den var för ful. Han bad henne att skapa en snällare tomte och hon tog då fadern som förebild.

Dickens i boken "A Christmas Carol" skapade en Jultomte som en stor man klädd i pälsstrimmade kläder.

Den bild av julstämning, som hon förmedlade, var mycket omtyckt och tack vare hennes julkort blev även granen populär som julträd då hon ofta hade med den på julkorten. Hon lär ha tecknat minst 1.500 olika jul och påskhälsningar. Andra kända julkortskonstnärer är bl a Elsa Beskow, John Bauer och Harald Viberg. Maritta Wendelin, var Finlands svar på Jenny Nyström.

Världens minsta julkort målades på ett risgryn, med ett motiv, adress och en liten hälsning. Den var en gåva till dåvarande Prinsen av Wales 1929.

Julkorten idag kommer med musik och rörelse, inte så ofta via snigelpost utan snarare per sms och på Facebook. ■

Evenemang

Arsene 50 – biljetter till halva priset, Rue Royale 2-4, Place Royale. www.arsene50.be

Staden Mons förbereder sig inför kulturhuvudstadsåret 2015. www.mons2015.eu, 065 39 59 39.

Lascaux-grottan, till 15/3/2015, en identisk rekonstruktion av den berömda grottan med sina 20.000 år gamla väggmålningar, Musée du Cinquantenaire, Parc de Cinquantenaire, 10. www.mrah.be, 02 741 72 11.

Cabaret, förlängd till 7/12, musikal efter John Van Drutens pjäs och Christopher Isherwoods historia, uppsättning av Théâtre Le Public i samarbete med och framförd på Théâtre National, Boulevard Emile Jacqmain, 111. www.theatrepublic.be, 0800 944 44, 02 203 53 03.

Sound of Music, 16/12-20/12, Stadsschouwburg Antwerpen, Theaterplein 1, 2/1-4/1/2015, Capitole Gent, Graaf Van Vlaanderenplein 5, den berömda musikalen spelas nu i december och november, 14-18, c'est notre histoire!, till 26/4/2015, den stora utställningen om första världskriget på arnmuseet i Bryssel (se nedan).

Nocturnes des Musées, till 18/12, museer i Bryssel kvällsöppet torsdagar. www.brusselsmuseumsnocturnes.be

Utställningar

Pippin Drysdale & Jonathan Keep, till 20/12, Puls Contemporary Ceramics, Rue du Page 19 (Châtelain). www.pulsceramics.com, 0494 83 60 55.

Sensation et sensualité - Rubens et son héritage, till 4/1/2015, utställning i samarbete med Royal Academy of Arts, London, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02507 82 00.

Sax200, till 11/1/2015, stor utställning om Adolph Sax till 200-års minnet av hans födelse, MIM, Musée des Instruments de Musique, Montagne de la Cour 2. www.mim.be, 02 545 01 30.

Rétrospective Constantin Meunier (1831-1905)*** till 11/1/2015, Musées royaux des Beaux-Arts, Rue de la Régence 3. www.fine-arts-museum.be, 02 508 34 05. Se artikel i Bladet.

Peinture de Sienne, till 18/1/2015, en stor utställning av medeltida konst, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

PAUL DELVAUX dévoilé***, till 18/1/2015, Musée d'Ixelles, Rue Van Volsem 71.

www.museedixelles.be, 02 515 64 21.

Music Palace, till 8/2/2015, The power of music seen by visual artists, Fondation Boghossian, Villa Empain, Avenue Franklin Roosevelt 67.

www.villaempain.com, 02 627 52 30.

Tongres: Attention! les Vikings débarquent, 18/10-15/3/2015, se artikel i Bladet. Gallo-Romeins Museum, Kielenstraat 15, Tongeren.

www.galloromeinsmuseum.be, 012 67 03 30.

Liège: L'art dégénéré selon Hitler 17/10-29/3/2015, med bl.a. verk av Picasso, Gauguin, Chagall, Matisse, Kokoska. Cité Miroir, Place Xavier Neujeun 22, Liège. www.citemiroir.be, 04 230 70 50.

14-18: C'est notre histoire, till 26/4/2015, Utställning med anledning av 100-års minnet av början av första världskriget, Le Musée Royal de l'Armée et d'Histoire militaire, Parc du Cinquantenaire.

www.expo14-18.be, www.museedelarmee.be, 02 737 78 33.

14-18 Bruxelles à l'heure allemande, till 3/5/2015, Stadsmuséet, Grand-Place. www.museedelavilledebruxelles.be, 02 270 43 50.

Antwerpen: Le Cabinet d'Or***, till slutet 2016. Nicolas Rockox (1560-1640) var borgmästare, mecenat och nära vän till Rubens, Muséet har fått sina samlingar väsentligt utökade med mästerverk från konstmuséet i Antwerpen under renovering. Maison Rockox, Keizerstraat 10-12, Antwerpen. www.rockoxhuis.be, 03 201 92 50.

Mechelen/Malines: Rik Wouters*** till 2017, mästerverk utlånat av konstmuseet i Antwerpen under dess renovering, Schepenhuis Steenweg 1, Mechelen/Malines. www.rikwouters.be

Klassisk musik

Vilde Frang, 3/12, ung norsk violinist, musik av Grieg, Schubert och Lutoslawski, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Mahler Chamber Orchestra och Koor van Vlaamse Opera, 4/12, med Leif Ove Andsnes, piano, med musik av Stravinskij och Beethoven, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Brussels Choral society, 12/12, Messias av Händel, under ledning av Eric Delson, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Andreas Staier, 12/12, cembalo, musik av Froberger, D'Anglebert, Couperin, Caspar, Fischer, Clérambault, Muffat och Johann Sebastian Bach, Chapelle protestante, Place du Musée. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Orchestre National de Belgique, 14/12, kl. 15.00, under ledning av Dirk Brossé med Marie Hallynck, cello, musik av Adams, Bernstein och Brossé, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Boris Giltburg, 15/12, recital piano med musik av Schubert, Bartok, och Liszt, Schumann, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Juloratoriet, 20/12, JS Bach BWV 248, RIAS Kammarkör under ledning av René Jacobs, Sunhae Im, sopran, Bernarda Fink, alt, Bernard Richter, tenor och Dominik König, bas, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Opera

Don Giovanni, till 30/12, opera av Mozart i ny uppsättning, Théâtre de la Monnaie, Place de la Monnaie. www.lamonnaie.be, 02 229 12 11.

Luisa Miller, till 7/12, opera av Verdi och Tosca av Puccini, 20/12-2/1/2015, Théâtre Royal de Liège, Place de l'Opéra, Liège. www.operaliege.be/fr, 04 221 47 22.

Opera på bio 1, vintersäsongen 2014/2015 med dirktsändningarna från Metropolitanoperan i New York av operor med världens bästa sångare, Kinopolis Bruxelles, Boulevard du Centenaire 20, Heysel. www.kinopolis.com/opera.

Viva l'Opera på bio 2, vintersäsongen 2014/2015 med många direktsändningar, på UGC-biograferna, Place de Brouckere och Avenue de la Toison d'Or. <http://fr.vivalopera.be>

Musical

Blanche Neige, 03.01.2015 Guy Grimbergs musical "Snövit" på Cirque Royal, rue de l'Enseignement 81. <http://cirque-royal.org>, 02 218.20.15.

Dans

Svansjön-Le lac de cygnes, 4/12, 5/12, **Nötknäpparen - Casse Noisette**, 6/12, 7/12, The Moscow City Ballet.

Föreställningarna bygger på den ryska traditionen, Cirque Royal, rue de l'Enseignement 81. <http://cirque-royal.org>, 02 218.20.15.

Jazz

Jazz - The sound of Surprise, till 22/4/2015, Bozar, Rue Ravenstein 23. www.bozar.be, 02 507 82 00.

Teater

Théâtre de Toone, Marionetteater, Jesu födelse och Barne-mordet i Betlehem, 4/12-31/12, Impasse Sainte-Petronille, Rue du Marché aux Herbes 66. www.toone.be, 521 71 37, 02 513 54 86.

Filmer

Cinématek - filmmuséet, Rue Baron Horta 9 och Flagey, Place Sainte-Croix, med stumfilmer, klassiska filmer och filmer med filmens stora. www.cinemathek.be, www.flagey.be.

Les Samedis du Ciné - filmer för barn och vuxna, parallella föreställningar på lördagsförmiddagarna kl 10.00, säsongen Cinema Vendome, Chaussée de Wavre 18. www.cinema-vendome.be

Auktioner

Mont de Pieté, 6/12, specialauktion, visning 4/12-5/12, plus förmiddag 6/12, pantbanken på Rue Saint-Ghislain 19 håller specialauktion på icke inlösta smycken och andra konstföremål. www.montdepiete.be, 02 512 81 83.

Galerie Moderne, 9/12-10/12, antikviteter och vin, visning 5/12-8/12, Rue du Parnasse 3. www.galeriemoderne.be, 02 511 54 15.

Hotel de ventes Horta, 8/12-9/12, antikviteter, visning 5/12-7/12, och, 19/11, vinauktion, Rue de Roodebeek 70/74. www.horta.be, 02 741 60 60.

Hotel de ventes Vanderkindere, 16/12-17/12, visning 12/12-14/12, Chaussée d'Alsemberg 685-686. www.vanderkindere.com, 02 344 54 46.

Cirkus

Cirque Alexandre Bouglione, till 7/12, Atomium, Parc d'Ossegem, Rond-Point Jean Offenbergh. www.bouglione.be, 070 660 601.

Bli medlem i Svenska klubben

Gå in på vår hemsida www.svenskaklubben.be och klicka på "Bli medlem" och följ instruktionerna. Medlemsavgiften är 45 euro per familj och verksamhetsår. Då ingår medlemskap i Föreningen Svenskar i Världen.

Avgiften betalas samtidigt in på vårt konto med uppgift om namn, adress och telefon.
Beobank 953-024 1905-53
IBAN: BE53 9530 2419 0553
BIC: CTBKBEBX

Praktikant sökes

Vill du hjälpa kyrkans husmor Sofia med mat och bakning?
Kontakta: sofia.kuylenstierna@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan
BRYSSEL

Zumba® Fitness

Zumba är härlig dansfitness där man kan släppa loss ordentligt. Ingen erfarenhet behövs och ni är välkomna att börja när ni vill under säsongen.

Tisdag & onsdag 18-19 på "Le Cercle", Rue Doyen Boone 6, 1040 Bryssel (nära svenska kyrkan).

Lördag 12-13 på Vrije Universiteit Libre (VUB), Boulevard du Triomphe 8 (skylt "Accès 8 Fitness") byggnad "Sportcomplex", 1050 Bryssel

Betala per gång eller 10-kort till reducerat pris.
E-mail: danceandzumbafun@yahoo.com
Telefon: 0484/661 000

Välkommen till Svenska kyrkans och Svenska Klubbens traditionella Julgransplundring

11 januari kl. 15-17

Dansa ut julen i kyrkan

Traditionell lek och dans.

Tomten delar ut godispåsar

Alla små tomtenissar får godispåse som tack för hjälpen med att städa ut julen.

Kaféet är öppet

Försäljning av saft, bullar, kaffe, te med mera.

Anmäl dig genom att, senast 8/1/2015, skicka ett mail till: aktivitet@svenskaklubben.be Skriv "Julgransplundring" i ämnesraden (ange helst även antal barn).

www.svenskaklubben.be
www.svenskakyrkan.se/bryssel
Svenska kyrkan, avenue des Gaulois 35,
1040 Bryssel (Métro: Merode)

Svenska kyrkan
BRYSSEL